

Prilog 1:

**Vlada Crne Gore
Kabinet predsjednika
Kancelarija za evropske integracije**

INFORMACIJA

**o Finansijskom sporazumu između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA
godišnji akcioni program za 2020. godinu, s Predlogom sporazuma**

Uvodne informacije

U okviru redovnih aktivnosti koje se odnose na pripremu programa i projekata u okviru programiranja pretpristupne podrške Evropske unije, crnogorske institucije su tokom 2019. godine, u saradnji s nadležnim službama Evropske komisije, usaglasile sadržinu IPA godišnjeg akcionog programa za 2020. godinu. Fokus prvobitnog predloga programa bio je na finansiranju projekata iz oblasti Konkurentnosti i inovacija, Obrazovanja, zapošljavanje i socijalnih politika, kao i Vladavine prava i temeljnih prava, u cilju postupnog usaglašavanja sa standardima koji u ovim oblastima proističu iz pravne tekovine Evropske unije.

Međutim, epidemijsko širenje novog virusa COVID-19 tokom 2020. godine uzrokovalo je potrebu za uvođenjem niza hitnih mjera za prevenciju njegovog daljeg širenja i kontrolu epidemije, što je bio prioritet djelovanja vlada svih država zahvaćenih epidemijom novog virusa. Pored neposrednih mjera za kontrolu širenja virusa, bilo je neophodno formulisanje efikasnih mjera socijalne i ekonomske politike koje će ublažiti posljedice krize uzrokovane širenjem virusa na globalnom nivou.

Prepoznajući napore koje Vlada Crne Gore ulaže u sprovođenje ovih mjera, Evropska komisija je donijela odluku da finansijski podrži Crnu Goru u sprovođenju plana mjera za saniranje posljedica epidemije novog virusa. Nakon početnog dijaloga sa predstavnicima nadležnih službi Evropske komisije, i uz razumijevanje za situaciju u kojoj se našlo crnogorsko društvo u cjelini, evropski komesar za susjedstvo i pregovore o proširenju Oliver Vahrelji je u pismu upućenom predsjedniku Vlade Crne Gore Dušku Markoviću 24. marta 2020. godine informisao o načinima podrške Evropske unije Crnoj Gori u suočavanju sa epidemijom i njenim posljedicama. Uz jasnu poruku podrške državama Zapadnog Balkana u kritičnim momentima širenja epidemije novog virusa, naglašeno je da će Evropska unija prenamjenom sredstava iz odobrenih IPA programa podržati Crnu Goru u borbi protiv širenja virusa i saniranju ekonomskih posljedica

epidemije sa 53 miliona eura. Sredstva su izdvojena prenamjenom sredstava koja su već bila odobrena za programe IPA 2016, IPA 2018, IPA 2019 i IPA 2020.

Budžetska podrška EU mjerama socijalne i ekonomske politike u okviru odgovora na širenje virusa COVID-19

Najveći dio prethodno pomenutih sredstava, odnosno 40,5 miliona eura, biće usmjeren na budžetsku podršku namijenjenu za sufinansiranje mjera koje Vlada već sprovodi u okviru prva tri paketa mjera podrške ekonomiji i društvu u okviru odgovora na širenje virusa COVID-19, što je dodatni izraz povjerenja Evropske unije u odgovorno i pravovremeno djelovanje Vlade u ovoj oblasti. Iako je Crna Gora već korisnik dvije budžetske podrške (za integrisano upravljanje granicom i reformu javne uprave) koje su odobrene u okviru IPA godišnjih akcionih programa za 2015. i 2017. godinu, ovom prilikom Evropska komisija je predložila pojednostavljeni oblik budžetske podrške, koja se odobrava po skraćenoj proceduri i namijenjena je jačanju otpornosti na različite vrste šokova koji mogu djelovati na ekonomske tokove, uključujući i epidemije velikih razmjera.

Opšti cilj ove budžetske podrške je ublažavanje uticaja krize COVID-19 u Crnoj Gori. Specifični ciljevi su trostruki:

- Ublažavanje negativnih efekata krize na ekonomiju;
- Očuvanje ranjivih socijalnih grupa od negativnih efekata krize i garantovanje njihovog kontinuiranog pristupa osnovnim socijalnim uslugama;
- Povećani pristup ugroženih preduzeća, posebno onih koja su u vlasništvu žena, ekonomskim olakšicama.

Od ukupnog iznosa budžetske podrške, 40 miliona eura će, u dvije tranše, biti uplaćeno u državni budžet, dok će 0,5 miliona eura biti utrošeno na dva projekta komplementarne tehničke podrške Ministarstvu ekonomije i Ministarstvu rada i socijalnog staranja sprovođenju aktivnosti planiranih programom.

Fiksna tranša budžetske podrške iznosi 28 miliona eura (70% ukupne podrške), dok je iznos varijabilne tranše 12 miliona eura (30% ukupne podrške). Fiksna tranša se isplaćuje na početku sprovođenja programa (III kvartal 2020. godine), bez prethodnih uslova. Isplata varijabilne tranše je planirana na kraju jednogodišnjeg programa (III kvartal 2021. godine) i uslovljena je ispunjavanjem seta definisanih indikatora, kako slijedi:

1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera povodom COVIDa-19 (najmanje 90%);
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste program grantova koji se nudi kroz Program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja njihove likvidnosti i otpornosti na krizu izazvanu COVIDom-19 (Najmanje 100 mikro i malih preduzeća, među kojima je najmanje 20 u vlasništvu žena);
3. Iznos socijalnih davanja za najugroženije osobe (ne manji od 50.860.000 eura);
4. Prosječan broj slučajeva od strane operatera u Sistemu upravljanja slučajevima (smanjenje od 20%);

5. Usvajanje potrebnog zakonodavstva za osiguranje napretka u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.

Finansijski sporazum između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA godišnji akcioni program za 2020. godinu

Kako bi IPA sredstva planirana budžetskom podrškom EU postala operativno dostupna, a budući da je ukupan iznos podrške izdvojen iz više IPA godišnjih akcionih programa, neophodno je kompletiranje pravnog osnova kroz potpisivanje seta finansijskih sporazuma, u skladu sa članom 8 Zakona o potvrđivanju Okvirnog sporazuma između Crne Gore i Evropske komisije o pravilima za sprovođenje finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta prepristupne podrške (IPA II) (Službeni listu broj 5/2015, međunarodni ugovori).

S tim u vezi, Evropska komisija je dostavila Kancelariji za evropske integracije predlog Finansijskog sporazuma između Vlade Crne Gore i Evropske komisije za IPA godišnji akcioni program za 2020. godinu. Finansijskim sporazumom je obuhvaćen iznos od 24.435.734,94 eura od kojih 22.050.000 eura bespovratnih sredstava Evropske unije, dok nacionalno kofinansiranje iznosi 2.385.734,94 eura. Ovaj iznos je opredijeljen za finansiranje šest akcija, kako slijedi:

1. U okviru sektora Demokratija i upravljanje:
 - a. podrška učešću u programima Unije sa 984.025 eura doprinosa EU i obavezom nacionalnog kofinansiranja u iznosu od 1.000.000 eura;
 - b. novi Instrument za evropsku integraciju (EUIF) sa 1.000.000 eura doprinosa EU;
2. U okviru sektora Vladavina prava i temeljna prava izdvojeno je 2.500.000 eura doprinosa EU za podršku Programu EU za Vladavinu prava III;
3. U okviru sektora Konkurentnost i inovacije opredijeljeno je 4.000.000 eura doprinosa EU i obavezom nacionalnog kofinansiranja u iznosu od 353.382 eura za akciju EU za jačanje konkurentnosti i inovativnih kapaciteta privatnog sektora u Crnoj Gori;
4. U okviru sektora Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike:
 - a. Podrška programu EU za pametni i inkluzivni rast - zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020 za koji je opredijeljeno 6.700.000 eura doprinosa EU i obavezom nacionalnog kofinansiranja u iznosu od 1.032.352,94 eura;
 - b. za podršku reakciji na krizu izazvanu širenjem virusa COVID-19 u Crnoj Gori izdvojeno je 6.865.975 eura u vidu budžetske podrške.

Potpisivanje navedenog Finansijskog sporazuma od strane ovlašćenog predstavnika Vlade je preduslov za dalju pripremu zahtjeva za isplatu fiksne tranše budžetske podrške i operativno korišćenje sredstava za podršku drugim akcijama.

Prilog 2:

FINANSIJSKI SPORAZUM POSEBNI USLOVI

Evropska komisija (u daljem tekstu: **Komisija**) postupajući u ime Evropske unije (u daljem tekstu: **Unija**),

s jedne strane, i

Crna Gora (u daljem tekstu: **država korisnica Ipe II**), koju predstavlja Kancelarija za evropske integracije

s druge strane,

saglasile su se o sljedećem:

Član 1 – Program

(1) Unija je saglasna da finansira a država korisnica Ipe II je saglasna da prihvati finansiranje sljedećeg Programa:

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2020. godinu

Opšti broj zadatka (CRIS): IPA/2020/042-142 za Cilj 1

Opšti broj zadatka (CRIS): IPA/2020/042-145 za Cilj 2

Ovaj program finansira se iz Budžeta Unije u okviru sljedećeg osnovnog akta: Instrument pretpristupne podrške, IPA II.¹

(2) Ukupni procijenjeni troškovi ovog Programa iznose 24.435.734,97 eura i maksimalni doprinos Unije ovom Programu iznosi 22.050.000 eura.

Ovaj Program zahtijeva finansijske doprinose i države korisnice Ipe II i Unije. Presjek odgovarajućih finansijskih doprinosa dat je u Aneksu I.

(3) Program se implementira u skladu s opisom datim u Aneksu I, koji je detaljnije razrađen u akcionim dokumentima koji će biti dogovoreni razmjenom pisama između Komisije i države korisnice Ipe II.

¹ Regulativa (EU) br. 231/2014 Evropskog parlamenta i Savjeta od 11. marta 2014, godine kojom se uspostavlja Instrument za pretpristupnu pomoć (IPA II), OJ L 77, 15.03.2014, str. 11.

Član 2 – Period izvršenja i operativni period sprovođenja

- (1) Period izvršenja ovog Finansijskog sporazuma kao što je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi) određen je na 12 godina od stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Trajanje operativnog perioda sprovođenja kao što je definisano članom 12 Aneksa II (Opšti uslovi) određeno je na 6 godina od stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.

Član 3 – Adrese i komunikacija

Sva komunikacija u vezi sa sprovođenjem ovog Finansijskog sporazuma je u pisanoj formi, i odnosi se izričito na ovaj Program kao što je navedeno u članu 1(1) i šalje na sljedeće adrese:

(1) za Komisiju:

Gđa Henoveva Ruiz Kalavera
Direktorica Direkcije D za Zapadni Balkan
Generalni direktorat za susjedstvo i pregovore o proširenju
Evropska komisija, 15 Rue de la Loi
B - 1049 Brisel, Belgija
E-mail: NEAR-D1@ec.europa.eu

(2) za državu korisnicu Ipe II:

Gdin Aleksandar Drljević
Nacionalni IPA koordinator, glavni pregovarač
Kancelarija za evropske integracije
Bulevar revolucije br. 15
81000 Podgorica
Crna Gora
E-mail: aleksandar.drljevic@gsv.gov.me

Član 4 – Kontaktna osoba za OLAF

Kontaktna osoba korisnice Ipe II sa odgovarajućim ovlašćenjima da sarađuje neposredno s Evropskom kancelarijom za borbu protiv prevara (OLAF) u cilju omogućavanja operativnih aktivnosti OLAF-a je:

Gđa Nataša Kovačević

Kontaktna osoba za AFCOS / Kancelarija AFCOS-a
Ministarstvo finansija Crne Gore
Stanka Dragojevića 2, 81000 Podgorica, Crna Gora
Tel: + 382 20 224 480
Fax: + 382 20 224 450

Član 5 – Okvirni sporazum

Program se implementira u skladu s odredbama Okvirnog sporazuma između Evropske komisije i Crne Gore o pravilima saradnje koja se odnose na implementaciju finansijske pomoći Unije Crnoj Gori u okviru Instrumenta pretpristupne podrške (Ipa II) koji je stupio na snagu 4. juna 2015. godine (u daljem tekstu: Okvirni sporazum). Ovaj Finansijski sporazum dopunjuje odredbe Okvirnog sporazuma. U slučaju konflikta između odredaba ovog Finansijskog sporazuma, s jedne strane, i odredaba Okvirnog sporazuma, s druge strane, potonje će imati prednost.

Član 6 – Aneksi

(1) Ovaj Finansijski sporazum sastoji se od:

- (a) Ovih Posebnih uslova;
- (b) Aneksa I: Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2020. godinu, sa detaljnim opisom ciljeva, očekivanih rezultata, aktivnosti, opisom povjerenih zadataka za izvršenje budžeta i budžetom programa;
- (c) Aneksa IA: Budžetske podrške;
- (d) Aneksa II: Opšti uslovi;
- (e) Aneksa III: Model godišnjeg izvještaja o sprovođenju IPA II podrške prema članovima 58 i 59(1) Okvirnog sporazuma;
- (f) Aneksa IV: Model finansijskog izvještaja prema članu 59(2) Okvirnog sporazuma;
- (g) Aneks V: Minimalna specifikacija za sistem računovodstva na obračunskoj osnovi;

(2) U slučaju konflikta između odredaba Aneksa, s jedne strane, i odredaba ovih Posebnih uslova, s druge strane, potonje će imati prednost. U slučaju konflikta između odredaba Aneksa I, s jedne strane, i odredaba Aneksa II, s druge strane, potonje će imati prednost.

Član 7 – Odredbe koje odstupaju od ili dopunjuju Aneks II

Realokacija sredstava između iznosa 4.484.025 eura opšteg broja zadatka 2020/042-142 i iznosa 17.565.975 eura sa opšteg broja zadatka 2020/042-145 nije moguća.

Član 8 – Stupanje na snagu

Ovaj Finansijski sporazum stupa na snagu na dan kada ga potpiše posljednja strana, a najkasnije do 15. novembra 2020. godine.

Ovaj Finansijski sporazum sačinjen je u dva primjerka na engleskom jeziku, pri čemu je jedan predat Komisiji a drugi državi korisnici Ipe II.

Za državu korisnicu Ipe II:

Gdin Aleksandar Drljević
Nacionalni IPA koordinator,
Balkan
glavni pregovarač
Kancelarija za evropske integracije

Podgorica,

Za Komisiju:

Gđa Henoveva Ruis Kalavera
Direktorica Direkcije D za Zapadni
Generalni direktorat za susjedstvo i
pregovore o proširenju

Brisel,

ANEKS I

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2020. godinu

1 IDENTIFIKACIJA

Država korisnica	<i>Crna Gora</i>
Opšti izvor:	Instrument predpristupne podrške (IPA II) <i>Zapadni Balkan</i>
Oznaka za opredijeljena sredstva u sistemu CRIS/ABAC	2020/CRIS/042-142 4.484.025 eura iz 22.02 01 01 2020/CRIS/042-145 17.565.975 eura iz 22.02 01 02
Ukupni troškovi Doprinos EU	24.435.734,94 eura 22.050.000 eura
Način upravljanja	Direktno upravljanje od strane Evropske komisije Akcija 2 – Instrument za EU integraciju Akcija 3 – Program EU za Vladavinu prava III Akcija 4 – EU za jačanje konkurentnosti i inovativnih kapaciteta privatnog sektora u Crnoj Gori • Rezultat 1 – Unapređenje razvoja privatnog sektora i konkurentnosti industrije sa posebnom pažnjom posvećenoj malim i srednjim preduzećima (MSP) i podrška ženskim i mladim preduzetnicima ○ Aktivnost A.1 – Unapređenje servisa razvoja biznisa za unapređenje kapaciteta MSP • Rezultat 3 – Povećanje administrativnih kapaciteta i nivoa usklađenosti za <i>pravnom tekovinom</i> EU u oblasti konkurentnosti i inovacija ○ Aktivnost A.2 – Pružanje horizontalne podrške za unapređenje kapaciteta relevantnih institucija za usklađivanje i sprovođenje <i>pravne tekovine</i> u oblasti konkurentnosti i inovacija Akcija 5 – EU za pametni i inkluzivni rast – zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020

	• Rezultat 2 – Jačanje kapaciteta za sprovođenje širokog sektorskog pristupa i ispunjavanje obaveza proisteklih iz procesa pristupanja EU u sektoru Obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika (OZSP) u skladu sa relevantnom <i>pravnom tekovinom</i> EU. ○ Aktivnost 2.1 – Unapređeno donošenje politika bazirano na dokazima, praksi sprovođenja i koordinacija u OZSP sektoru i jačanje kapaciteta za učešće u Evropskom socijalnom fondu (ESF) Akcija 6 – Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori (budžetska podrška) Indirektno upravljanje sa Crnom Gorom Operativne strukture odgovorne za izvršenje akcija su: 1. <i>Direktorat za upravljačku strukturu</i> Akcija 1 – Podrška učešću u programima Unije - Sprovođenje se sastoji od plaćanja dijela finansijskog učešća u programima iz Instrumenta pretpristupne pomoći (Ipe II) od strane Direktorata za upravljačku strukturu 2. <i>Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU)</i> Akcija 4 - EU za jačanje konkurentnosti i inovativnih kapaciteta privatnog sektora u Crnoj Gori – sve aktivnosti osim: • Aktivnost A.1 u okviru Rezultata 1 • Aktivnost A.2 u okviru Rezultata 3 Akcija 5 - EU za pametni i inkluzivni rast – zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020 Sve aktivnosti osim: • Aktivnosti 2.1 u okviru Rezultata 2
Krajnji rok za zaključivanje <u>Finansijskih sporazuma</u> sa državom korisnicom Ipe II	Najkasnije do 15. novembra 2020. godine

Krajnji rok za ugovaranje uključujući zaključivanje sporazuma o delegiranju / doprinosu	3 godine od dana zaključenja Finansijskog sporazuma
Indikativni period operativnog sprovođenja	6 godina od dana zaključenja Finansijskog sporazuma
Krajnji rok za sprovođenje Finansijskog sporazuma (datum do kojeg ovaj program treba da bude povučen i zatvoren)	12 godina od dana zaključenja Finansijskih sporazuma

2 OPIS AKCIONOG PROGRAMA

2.1 SEKTORI ODABRANI U OKVIRU OVOG AKCIONOG PROGRAMA

- *Obrazloženje za odabir posebnih sektora u okviru ovog programa:*

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2014. godinu doprinio je postizanju ciljeva utvrđenih Indikativnim strategijskim dokumentom 2014-2020 (ISD) za Crnu Goru i njegovoj naknadnoj reviziji² kroz akcije koje obuhvataju šest od osam prioriteta utvrđenih ISD-om. Prvi sektori koji su bili podržani sredstvima Ipe II su bili *Demokratija i upravljanje, Vladavina prava i temeljna prava, Životna sredina i klimatska akcija, Saobraćaj, Konkurentnost i inovacije i Poljoprivreda i ruralni razvoj.*

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2015. godinu obuhvatio je sektore *Demokratije i upravljanja i Vladavine prava i temeljnih prava.* Takođe je uključivao i program prve sektorske budžetske podrške koja ima za cilj da podrži sprovođenje Strategije integrisanog upravljanja granicom.

U 2015. godini, Crna Gora je pripremila *Operativni program za regionalni razvoj 2016-2020 (OPRR)* kako bi obezbijedila višegodišnji okvir za programiranje Ipe u sektorima *Životne sredine, Konkurentnosti i Saobraćaja.* Dvije akcije, koje su se fokusirale na ekonomski razvoj i rast kroz pružanje pomoći sektorima *Životna sredina i klimatska akcija i Konkurentnost i inovacije,* uključene su u *Akcioni program za 2016. godinu.* Treća akcija koja ima za cilj poboljšanje i razvoj sektora Saobraćaja je uključena u *Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2017. godinu – dio I.*

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2017. godinu – dio 2 ojačao je i upotpunio postojeću EU podršku sektoru *Demokratija i upravljanje* koji je usmjeren na oblast reforme javne uprave (RJU) jer se reforma javne uprave smatra jednim od ključnih prioriteta Strategije proširenja.

² C92018)5026 od 03.08.2018 - Implementaciona odluka Komisije o izmjeni odluke Komisije C(2014)5771 od 18.8.2014 kojom se usvaja Indikativni strategijski dokument za Crnu Goru za period 2014-2020

U 2018, *Godišnji akcioni program za Crnu Goru* obuhvatio je izazove u oblastima Demokratije i upravljanja, Vladavine prava i temeljnih prava i Konkurentnost i inovacije, poljoprivreda i ruralni razvoj. Pored toga, godišnji Akcioni program je obuhvatio akcije koje se finansiraju kroz nagradu o učinku dodjeljenju Crnoj Gori u oblasti Obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika koji se odnose na oblast Zdravlja.

Godišnji akcioni program za Crnu Goru za 2019. godinu je nastavio da podržava sektor Životne sredine, klimatske akcije i energetske sektor prelasom sa pristupom izgradnji kapaciteta u 2016. godini na razvoj infrastrukture i fazu investicija u 2019. godini. Program je takođe podržao sektor Saobraćaja daljim investiranjem u željeznički saobraćaj kako bi se unaprijedila dionica Bar-Beograd, modernizacijom mreže i promocijom sistema inter-modalnosti.

U 2020. Godišnji akcioni program biće usmjeren na sektore Demokratije i upravljanja, Vladavine prava, Konkurentnosti i inovacija, Zapošljavanja i socijalnih pitanja, kao i za Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike.

Kada je u pitanju sektor **Vladavine prava i temeljnih prava**, aktivnosti u okviru ove Akcije imaju za cilj praćenje ključnih potreba i rezultata iz revidiranog Indikativnog strateškog dokumenta za Crnu Goru za period 2014-2020, nakon srednjoročne revizije iz 2018. godine:

- Jačanje efikasnosti i profesionalizma pravosuđa.
- Racionalizacija pravosudne mreže.
- Jačanje nezavisnosti i kapaciteta Centra za obuku u pravosuđu i Državnog tužilaštva.
- Obezbjedjivanje pouzdanog i sveobuhvatnog sistema sudske statistike.
- Borba protiv krijumčarenja droge, trgovine ljudima i pranja novca.
- Unapređenje tehničke opreme, uključujući baze podataka informacione tehnologije (IT), adekvatna obuka ljudskih resursa i jačanje međuinstitucionalne saradnje.
- Povećana nezavisnost, efikasnost i profesionalizam pravosuđa i unapređene mjere zaštite integriteta.
- Poboljšana koherentnost i dosljednost sudske prakse i poboljšana primjena sudskih presuda.
- Povećana efikasnost i saradnja između agencija za sprovođenje zakona.
- Smanjen je nivo organizovanog i teškog kriminala i ostvareni dobri rezultati u sprovođenju istraga, krivičnog gonjenja, pravosnažnih presuda i povrat imovine i sredstava u slučajevima korupcije i organizovanog kriminala.

Kada je u pitanju sektor **Konkurentnost i inovacije** akcija će doprinijeti podršci postizanju očekivanih rezultata iz Indikativnog strateškog dokumenta, naročito imajući u vidu:

2 Razvoj Strategije pametne specijalizacije

3 Preporuke Uredbe o malim preduzećima EU (Indeks politika malih i srednjih preduzeća) redovno se prate i sprovode.

Predložena akcija u okviru sektora **Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike** (OZSP) u skladu je sa ukupnim ciljem revidiranog Indikativnog strateškog dokumenta za Crnu Goru i odnosiće se na učešće na tržištu rada i poboljšane mogućnosti za ugrožene grupe u društvu.

Neki od ključnih rezultata Indikativnog strateškog dokumenta koji će biti ciljani ovom Akcijom su:

- Poboljšana zapošljivost ljudskih resursa modernizacijom stručnog, obrazovnog i istraživačkog sistema obuka u Crnoj Gori, ažuriranjem njihovih nastavnih metoda i povećanjem njihovih mogućnosti za mobilnosti.
- Poboljšani istraživački i sistem socijalne zaštite sa potrebama tržišta rada i ukupne ekonomije.
- Poboljšani pristup zdravstvu i unapređene mogućnosti zapošljavanja za sve građane, sa posebnim fokusom na socijalno ugrožene ili marginalizovane grupe.

Pored gore navedenih sektora, Godišnji akcioni program 2020 će doprinijeti učešću u programima Unije izdvajanjem 1.000.000 eura i uspostaviće novi Instrument za EU integraciju (IEI) sa doprinosom od 984.025 eura u sektoru **Demokratija i upravljanje**. Akcija 1 osigurava učešće Crne Gore u Programima EU kofinansiranjem naknada za učešće ili ulaznica. Instrument za EU integraciju fokusiran je uglavnom na tehničku podršku i izgradnju kapaciteta povezanih sa procesom pridruživanja EU. Obezbeđujući efikasnost i uticaj akcija finansiranih kroz IPA II, IEI će takođe pomoći u pripremi za buduću koheziju i strukturne fondove. Pored toga, posebna pažnja biće posvećena obezbjeđivanju dobre komunikacije i vidljivosti akcija EU u određenim sektorima, kao i obavljanju evaluacije programa koja će informisati i usmjeravati pripremu budućih programa IPA III.

U sektoru Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike izdvojeno je 6.865.975 eura za podršku reakciji na krizu COVID-19 u Crnoj Gori, nakon izbijanja svjetske pandemije COVID 19.

- *Pregled dosadašnjih i tekućih aktivnosti EU, aktivnosti drugih donatora i/ili IPA II korisnika u relevantnim sektorima:*

Vladavina prava i temeljna prava

Akcija koja podržava Vladavinu prava u Crnoj Gori uzima u obzir prethodnu podršku koja je obezbjeđena državi kao što je „EUROL I“ u okviru Ipe I, „EUROL II“ i „Analiza dostupnosti pravde u Crnoj Gori bazirana na rezultate“ u okviru Ipe II. Trenutna podrška

biće nastavak dosadašnje podrške izgradnji održivih rezultata koje su postigle nacionalne vlasti. Posebna pažnja posvećena je ishodima i dobrim praksama utvrđenim tokom primjene EUROL II, kao i preporukama nedavne procjene podrške EU u oblasti Vladavine prava. Nakon prethodnog iskustva, tokom razvijanja ove akcije uzeta su u obzir sledeća pitanja i biće važna tokom njene primjene:

- Pravilna analiza i adekvatno planiranje i pravovremeni redosled povećanja održivosti akcija i apsorpcionog kapaciteta.
- S obzirom na složenost i raznolikost sektora, uspeh bilo koje intervencije zavisi od adekvatnog planiranja i saradnje.
- Komunikacija i koordinacija sa pregovaračkim strukturama su od suštinskog značaja za kvalitetno programiranje i sprovođenje.
- Kvalitet koordinacije donatora preduslov je održivih rezultata.
- Politike koje osiguravaju efikasno upravljanje ljudskim resursima i ulaganja u nove tehnologije trebalo bi pažljivo planirati tokom procesa.
- Adekvatni finansijski okvir treba pažljivo isplanirati i obezbediti u skladu sa strateškim određivanjem prioriteta.
- Važnost proaktivnog i smislenog učešća zainteresovanih strana tokom implementacije projekta i planiranja aktivnosti treba da bude obezbeđena efikasnim mehanizmom učešća.
- Sprovođenje Zajedničkog akcionog plana za borbu protiv terorizma za zapadni Balkan, koji su EU i svi partneri sa zapadnog Balkana (uključujući Crnu Goru) potpisali 5. oktobra 2018. u Tirani, kroz antiteroristički aranžman između Evropske komisije i crnogorskih vlasti.

Akcija će nastaviti da se nadograđuje na matrici za koordinaciju donatora koju je razvilo Ministarstvo pravde kako bi se osigurala komplementarnost različitih aktera i sinergija sa drugim aktivnostima donatora.

Konkurentnost i inovacije

Podrška kroz IPA 2014-2020 u sektoru Konkurentnost i inovacije se fokusirala na tri glavna stuba intervencija:

- Unapređenje poslovnog okruženja i razvoj privatnog sektora.
- Poboljšanje inovativnih kapaciteta privatnog sektora.
- Administrativni kapaciteti i nivo usklađenosti sa *pravnom tekovinom* EU.

Planiranje i programiranje trenutne Akcije uzelo je u obzir dosadašnja iskustva kroz prethodni proces programiranja i sprovođenja Ipe 2014 i Ipe 2016 i osmišljen je tako da doprinese prevazilaženju nekoliko izazova kroz:

- Unapređenje komunikacije i koordinacije između projekata.
- Povećanje administrativnih i nadzornih kapaciteta.

- Bolju povezanost EU pomoći sa nacionalnim sektorskim strategijama i akcionim planovima i crnogorskom ekonomijom.

I IPA 2014 i IPA 2016 akcije usmjerene su na poboljšanje tehničkih i administrativnih kapaciteta relevantnih institucija u odgovarajućim poglavljima. Projekat iz Ipe 2014 *Tehnička podrška za usklađivanje i sprovođenje pravne tekovine Evropske unije u oblasti unutrašnjeg tržišta - AIM II* je od posebnog značaja za Crnu Goru, jer je zamišljen da bude jedan od ključnih instrumenata za dalje napredovanje države ka punopravnom članstvu u EU u oblasti slobodnog kretanja robe i zaštite potrošača.

Program će uzeti u obzir i druge važne programe koje trenutno finansiraju druge organizacije i donatori, kao što su:

Projekat „*Jačanje kapaciteta za ubrzavanje procesa pregovora sa Evropskom unijom*“, finansiran od strane **Ministarstva vanjskih poslova Norveške**, a koji sprovodi Razvojni program Ujedinjenih nacija (UNDP) u Crnoj Gori, u saradnji sa Kancelarijom za evropske integracije i Generalnim sekretarijatom Vlade Crne Gore, kroz koji su angažovana tri eksperta koji će pružiti podršku vladi u pregovorima u okviru Poglavlja 8 - Konkurencija.

Evropska banka za obnovu i razvoj (**EBRD**) promoviše implementaciju fer i konkurentnog poslovnog okruženja u Crnoj Gori projektom izgradnje kapaciteta za Nacionalnu agenciju za zaštitu konkurencije. Projekat uključuje obuku zaposlenih i sudija o slučajevima spajanja i antitrustovskih prava, uvođenje ekonometrijskog softvera za analizu slučajeva konkurencije i aktivnosti radi podizanja svijesti javnosti o pravilima konkurencije među preduzećima.

Crna Gora takođe ima koristi od **Programa za razvoj preduzeća i inovacija za Zapadni Balkan (WB EDIF)** koji finansira EU, a njime upravlja Evropski investicioni fond (EIF). Program ima za cilj poboljšanje pristupa finansiranju MSP na Zapadnom Balkanu.

Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike

U sektoru OZSP, ovaj program pokriva dvije akcije. S jedne strane, Akcija 5 EU za pametan i inkluzivan rast - zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020. U vezi sa ovom akcijom, prethodna IPA pomoć bila je usmjerena na pitanja performansi tržišta rada i socijalne inkluzije. Značajni naponi su uloženi u izradu zakona o socijalnoj zaštiti i zaštiti djece i stvaranju potrebnih struktura, posebno u rješavanju problema djece, manjinskih grupa i interno raseljenih osoba.

Za period 2015-2017 programiran je Višegodišnji akcioni program za zapošljavanje, obrazovanje i socijalne politike (SOPEES), vrijedan 15,3 miliona evra. Četiri su akcije koje treba sprovesti kroz ovaj program:

- Poboljšanje tržišta rada i povećanje zaposlenosti;

- Unapređenje obrazovnog sistema;
- Pобољшanje sistema socijalne uključenosti i sistema socijalne i dječije zaštite;
- Tehnička podrška.

Ova akcija će se nadograditi na rezultate i lekcije naučene u okviru sljedećih akcija SOPEES: Unapređenje tržišta rada i povećanje zaposlenosti i unapređenje socijalne inkluzije i sistema socijalne i zaštite djece. Otići će korak dalje koristeći nove i inovativne pristupe u borbi protiv upornih i novih izazova u zapošljavanju i socijalnoj politici.

Što se tiče ostalih donatora koji su aktivni u ovom sektoru, Razvojni program Ujedinjenih nacija UNDP pruža podršku za socijalnu inkluziju; prioritet UNICEF-a je zaštita djece i socijalna inkluzija; Razvojna banka Savjeta Evrope (CEB) pruža podršku za zdravlje i socijalna stanovanja;

- S druge strane, Akcija 6 pruža podršku odgovoru na COVID-19 krizu u Crnoj Gori. U okviru odgovora na COVID-19 krizu, u cilju ublažavanja uticaja pandemije i COVID-19 krize u Crnoj Gori, značajan i sveobuhvatan program budžetske podrške, vrijedan 40,5 miliona eura doprinosa EU je identifikovan kao najefektivnija i najefikasnija intervencija za pomoć Crnoj Gori u smanjenju negativnih efekata krize na ekonomiju, očuvanju ranjivih socijalnih grupa od razarajućih efekata krize i pružanje garancija njihovom stalnom pristupu osnovnim socijalnim uslugama i povećanje pristupa ranjivih kompanija ekonomskom olakšanju.
- U odgovoru EU na krizu, traži se sinergija između ovog programa i sljedećih operacija, bilo da su već obezbjeđene ili planirane, ali i dogovorene u saradnji sa drugim donatorima:
- Crna Gora je zatražila hitnu finansijsku pomoć od **Evropske makro finansijske podrške** (MFP), u iznosu do 60 miliona eura. MFP je instrument EU za odgovor na krizu povezan sa Instrumentom za brzo finansiranje Međunarodnog monetarnog fonda (MMF). Cilj ove podrške je da olakša spoljna ograničenja finansiranja, da ublaži njen platni bilans i budžetske potrebe, ojača svoj položaj deviznih rezervi i pomogne državi da se izbori sa trenutnim spoljnim i finansijskim ranjivostima. MFP je dostupan tokom 12 mjeseci i isplaćuje se u dvije rate do maksimalnih 30 miliona evra. Uslovi politike vezani za ovu podršku zasnivaće se na programu ekonomske stabilizacije i reformi koje su crnogorske vlasti odobrile i u skladu sa sporazumima koje je Crna Gora postigla sa MMF-om. Proces usklađivanja Memoranduma o razumijevanju i postavljanja uslova MFP-a je u toku.
- **Program SOPEES** (Nacionalna IPA 2020 u iznosu od 3,5 miliona eura): program ima za cilj da poboljša inkluziju i zapošljivost dugotrajno nezaposlenih, sa fokusom na korisnike socijalne pomoći, žene, mlade, kroz pružanje podrške životu u zajednici i kroz lokalne partnerske inicijative za zapošljavanje.

- **Unapređenje budžetskog sistema, višegodišnjeg budžetskog okvira i sistema interne kontrole javnih finansija (Nacionalna IPA 2014, 1,3 miliona eura):** projekat ima za cilj da poveća fiskalnu održivost i dobro upravljanje javnim finansijama u skladu sa zahtjevima EU. Specifični ciljevi ugovora su: a) potpuna primjena srednjoročnog budžetskog okvira, b) puni razvoj i primjena sistema zasnovanog na programskom budžetiranju i c) unapređenje sistema interne kontrole javnih finansija. Ugovor će uključivati komplementarne aktivnosti za podršku prelasku na obračunsko računovodstvo, za poboljšanje kvaliteta budžetskih dokumenata i za uspostavljanje sistema prevencije i oporavka od potencijalnih prijetnji kontinuitetu poslovanja.
- **Razvoj i jačanje kapaciteta Državne revizorske institucije i Revizorskog tijela (Nacionalna IPA 2014, 0,6 miliona eura):** projekat ima za cilj da ojača eksternu reviziju javnog sektora u Crnoj Gori pružanjem podrške Revizorskom tijelu (RT) i Državnoj revizorskoj instituciji (DRI). Ovo uključuje strateško savjetovanje, poboljšanje operativnih priručnika i procedura za različite vrste revizije, uključujući korišćenje ad hoc IT alata, obuke, podršku na radnom mjestu i jačanje odnosa sa parlamentom.
- **Podrška jačanju zdravstvenih sistema i ranjivih grupa (višekorisnička IPA, 20 miliona eura):** 1. Nove intervencije za podršku potrebama ranjivih grupa, posebno starijih i djece; 2. Intervencije za poboljšanje otpornosti zdravstvenih sistema, intenziviranjem postojećeg rada kroz Evropski centar za prevenciju i kontrolu bolesti, kao i novim angažovanjem sa SZO.
- **Paket ekonomske reaktivacije (višekorisnička IPA, 455 miliona eura):** Intervencije će podržati oporavak ekonomije i ubrizgavanje prijeko potrebne likvidnosti finansijskim posrednicima i malim i srednjim preduzećima u regionu kroz rad sa međunarodnim finansijskim institucijama (202 miliona eura preorijentacijom postojećih programa , plus „novo finansiranje“ koje uključuje: 95 miliona eura reprogramiranih IPA sredstava, 38 miliona eura programa IPA 2020 prilagođenog COVID-19 i 120 miliona eura garancije za zapadni Balkan preusmjerenih da ublaže socijalno-ekonomske posledice pandemije)
- Pored toga, raspravlja se o paketu **mjera hitne pomoći posvećenim zemljama Zapadnog Balkana**, koje će sprovesti EIB, u iznosu od 700 miliona eura. Sredstva će biti dodijeljena, ako se zatraže, prevashodno za pomoć zdravstvenom sektoru, malim i srednjim preduzećima i preduzetnicima da prevaziđu probleme likvidnosti prouzrokovane pandemijskom krizom. Pomoć će takođe uključivati ekspertizu EIB-a zajedno sa partnerskim bankama u državama. Definicija potreba i prioriteta je u toku.
- Kao odgovor međunarodne zajednice, biće osigurana uska koordinacija između EU i sljedećih entiteta i projekata:
- **Instrument za brzo finansiranje (IBF) (MMF, 30 miliona eura)** omogućava brzu i jednostavnu finansijsku podršku svojim državama članicama suočenim sa hitnom

potrebom uspostavljanja platnog bilansa, bez potrebe da se uspostavi cjelovit program. Može pružiti podršku za ispunjavanje širokog spektra hitnih potreba, uključujući one koji nastaju usljed šokova cijena robe, prirodnih katastrofa, konfliktnih i postkonfliktnih situacija i vanrednih situacija koje su posljedica krhkosti. Finansijska pomoć u okviru IBF pruža se u obliku neposredne kupovine bez potrebe za cjelovitim programom ili revizijom. Crna Gora je zatražila pomoć IBF u aprilu, a postupci za njegovo odobrenje su u toku.

- **Druga garancija zasnovana na javnoj politici u oblasti fiskalne i finansijske otpornosti** (Svjetska banka, 80 miliona eura) korišćena je za izvođenje udruženog zajma u iznosu od 250 miliona eura u maju od komercijalnih banaka. Dvanaestogodišnji zajam je povučen sredinom maja, sa 3,63% kamatne stope. Njegovo oslobađanje uslovljeno je sprovođenjem vladinih reformi kako bi se zaštitila fiskalna održivost i povećala otpornost finansijskog sektora na potencijalne šokove. Svjetska banka razmišlja da poveća garanciju za dodatnih 25 miliona eura s ciljem da dodatno olakša pritisak vezan za COVID-19 na javne finansije.
- **Podrška reformi sistema za utvrđivanje invaliditeta (UNDP, podrška EU od 1 milion eura):** svrha ove akcije je racionalizacija načina sprovođenja nacionalnog sistema utvrđivanja invaliditeta u Crnoj Gori, radi olakšavanja pristupa odgovarajućim uslugama pravim korisnicima. Predviđeni rezultat biće uspostavljanje funkcionalnog nacionalnog sistema utvrđivanja invaliditeta. EU je ovo područje identifikovala kao jaz u ukupnom vladinom programu koji se bavi sistemom socijalnih kartica.
- **Rodni program (UNDP, 735.000 eura podrška EU):** projekat se fokusira na 3 oblasti rodne ravnopravnosti: ekonomsko osnaživanje žena, borba protiv rodno zasnovanog nasilja i političko učešće žena. Aktivnosti uključuju obuku oko 150 žena za razvoj preduzetništva u Podgorici i Nikšiću, uz izradu poslovnih planova. Pored toga, 16 opština izdvojilo je budžetske linije za žensko preduzetništvo (120.000 eura).
- **Zaštita djece od nasilja (UNICEF, 0,3 miliona eura podrška EU):** projekat ima za cilj pružanje kvalitetnih preventivnih i zaštitnih usluga tako da djeca budu efikasno zaštićena od svih oblika nasilja i eksploatacije. Njegov specifični cilj je jačanje kapaciteta socijalne i dečije zaštite, zdravlja, obrazovanja, policije i zakonodavnih službi za sprečavanje i zaštitu djece od nasilja i unapređenje međusektorske saradnje kako bi se djeci pružila visokokvalitetna, višesektorska podrška. Aktivnosti uključuju *unapređenje sistema upravljanja slučajem i obuku rukovodilaca slučajeva* koji rade sa djecom koja su bila izložena nasilju;
- Projekat **Rani dječiji razvoj (RDR) u Crnoj Gori (UNICEF, podrška EU 1 milion eura)** ima za cilj da unaprijedi zdravlje i razvoj djece do 6 godina, uključujući djecu sa invaliditetom, kako bi dostigli svoj puni potencijal. Njegov je specifični cilj da osigura da mala djeca, posebno ona koja su najranjivija, i njihovi roditelji/njegovatelji imaju koristi

od kvalitetnih, pravičnih, uzajamno ojačavajućih sistema zdravstva, obrazovanja, socijalne i dečije zaštite. Pored toga, akcija će podržati razvoj prve nacionalne politike RDR-a, sa troškovnim akcionim planom i jasnim okvirom za praćenje i evaluaciju. Datum početka je 1. avgust 2020. godine.

- **Podrška preduzetništvu kroz napredne savjetodavne i informacione usluge za mala i srednja preduzeća (EBRD, 1,4 miliona eura podrška EU):** projekat ima za cilj da poboljša poslovno okruženje i konkurentnost privatnog sektora Crne Gore, pružajući direktnu savjetodavnu podršku za MSP i podržavanjem razvoja Jedinствене таčke pristupa za poslovne informacije.

Spisak akcija predviđenih u okviru odabranih Sektora/Prioriteta:

Demokratija i upravljanje

Sektor/Prioritet/Akcija	Direktno upravljanje (eura)	Indirektno upravljanje	
		Sa entitetom za povjeravanje (eura)	Sa IPA II državom korisnicom (eura)
Demokratija i upravljanje			
Akcija 1 – Podrška učešću u programima Unije	0	0	1.000.000
Akcija 2 – Instrument za evropsku integraciju	984.025	0	0
UKUPNO	984.025	0	1.000.000
Vladavina prava			
Akcija 3 – Program EU za Vladavinu prava III	2.500.000	0	0
UKUPNO	2.500.000	0	0
Konkurentnost i inovacije, Poljoprivreda i ruralni razvoj			
Akcija 4 – EU za jačanje konkurentnosti i inovativnih kapaciteta provatnog sektora u Crnoj Gori	1.997.500	0	2.002.500
UKUPNO	1.997.500	0	2.002.500
Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike			
Akcija 5 – EU za pametni i inkluzivni rast –	850.000	0	5.850.000

zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020			
Akcija 6 – Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori	6.865.975	0	0
UKUPNO	7.715.975	0	5.850.000
UKUPNO	13.197.500	0	8.852.500

OPIS I SPROVOĐENJE AKCIJA

Predviđena pomoć slijedi uslove i procedure utvrđene restriktivnim mjerama usvojenim u skladu sa članom 215. SFEU³.

SEKTOR	<i>Demokratija i upravljanje</i>	<i>2.984.025 eura</i>
Akcija 1	<i>Podrška učešću u programima Unije</i>	<i>1.000.000 eura</i>

(1) Opis akcije, cilja, očekivanih rezultata i ključnih indikatora učinka

- Opis akcije i ciljeva

Programi Unije predstavljaju niz integrisanih mjera koje promoviše Evropska unija, čiji je cilj jačanje saradnje među državama članicama u pogledu politika EU u određenom vremenskom periodu. Programi Unije se finansiraju iz opšteg budžeta Evropske unije, i pokrivaju različite oblasti: od zaštite životne sredine, istraživanja i inovacija, energetike i saobraćaja do razvoja preduzetništva i konkurentnosti, i predstavljaju značajne instrumente za definisanje i vođenje unutrašnjih politika EU. Za Crnu Goru, kao državu kandidata koja pregovara o pristupanju EU, učešće u ovim programima predstavlja priliku da se bolje pripremi za pristupanje i da se upozna sa politikama i metodama rada EU.

Cilj akcije je da osigura učešće Crne Gore u programima Unije kofinansiranjem troškova ulaznica/ članarine za učešće koje Crna Gora treba da plati, kao što je navedeno u odgovarajućim međunarodnim sporazumima koji regulišu učešće u programima ili agencijama unije u oblastima kao što su pravda, obrazovanje, nauka, kultura, zapošljavanje, preduzetništvo i inovacije, porezi, carinski sistem i razvoj IT tehnologija.

³ www.sanctionsmap.eu Imajte na umu da je karta sankcija IT alat za identifikaciju režima sankcija. Izvor sankcija proizilazi iz pravnih akata objavljenih u Službenom listu (SL). U slučaju odstupanja između objavljenih zakonskih akata i ažuriranja na veb lokaciji, verzija iz SL prevladava

- Očekivani rezultati i ključni indikatori učinka

Predviđeni rezultati su sljedeći:

- Unaprijeđeno učešće Crne Gore u programima Unije, uključujući povećanu razmjenu sa državama članicama EU;
- Ojačano vlasništvo i odgovornost Crne Gore (između ostalog i u finansijskom smislu) za učešće u programima Unije;
- Poboljšana svijest u zemlji o programima Unije.

*Postignuti rezultati će se mjeriti sljedećim **pokazateljima**:*

- Broj programa za koje su zaključeni međunarodni sporazumi;
- Broj institucija/ organizacija koje u potpunosti imaju koristi od programa i inicijativa EU;
- Nadležne institucije Crne Gore pravovremeno dobijaju povraćaj sredstava od plaćenih ulaznica za učešće;
- Nivo vlasništva i posvećenosti Crne Gore, uključujući prije svega finansijska sredstva, za učešće u programima Unije;
- Nivo svjesnosti u zemlji o programima Unije (npr. nivo učešća i interesovanja za različite programe);
- Nivo angažovanja i kontakta sa manjinskim zajednicama, u mjeri u kojoj je to moguće, za svaki specifični program u zemlji.

(2) Pretpostavke i uslovi

Sljedeće pretpostavke su identifikovane:

- Na vrijeme definisane novine programa Unije u okviru IPA III perspektive s obzirom da su u okviru ove akcije planirana sredstva za povraćaj sredstava naknada za prvu programsku godinu iz perspektive IPA III (2021);
- Nadležna resorna ministarstva osiguravaju pravovremeno plaćanje ukupne članarine, kao i pravovremeno i dokumentovano dostavljaju zahtjeve za povraćaj sredstava;
- Nadležna ministarstva kontinuirano podržavaju učešće kandidata u programima, na transparentan i nediskriminišući način;
- Nacionalne kontakt tačke i resorna ministarstva redovno komuniciraju sa korisnicima i potencijalnim aplikantima za učešće u EU programima.

Nepoštovanje gore navedenih uslova može dovesti do povraćaja sredstava u okviru ovog programa i/ili do preraspodjele budućih sredstava.

(3) Način sprovođenja akcije

(3)(a) indirektno upravljanje od strane Crne Gore

Sprovođenje se sastoji od plaćanja IPA dijela finansijskog doprinosa za programe od strane Direktorata za upravljačku strukturu.

Akcija 2	<i>Instrument za evropsku integraciju</i>	<i>984.025 eura</i>
-----------------	--	----------------------------

(1) Opis akcije, cilja, očekivanih rezultata i ključnih indikatora učinka

- Opis akcije i ciljeva

Ova akcija pruža efektivan i efikasan odgovor na nove prioritete vezane za proces pristupanja EU, kao i za poboljšanje kvaliteta i zrelosti planskih i programskih dokumenata i za podršku efikasnom sprovođenju EU podrške.

Ova akcija se uglavnom fokusira na tehničku podršku i izgradnju kapaciteta u vezi sa procesom pristupanja EU i treba da osigura efikasnost i uticaj aktivnosti koje se finansiraju kroz Ipu II. Instrument za evropsku integraciju pruža fleksibilnu podršku nacionalnim vlastima u cilju rješavanja specifičnih potreba utvrđenih tokom implementacije Ipe II, ali se može koristiti i u *ad-hoc* okolnostima gdje je potrebna i/ ili predložena EU podrška.

Cilj akcije je podrška Crnoj Gori u uspješnom sprovođenju procesa pristupanja EU u Crnoj Gori, uključujući usklađenost sa pravilima i standardima u vezi sa kohezionim i strukturnim fondovima.

- Očekivani rezultati i ključni indikatori učinka

Očekivani rezultati ove akcije su:

- Ojačani zakonodavni i institucionalni kapaciteti crnogorske administracije za prenošenje i sprovođenje pravne tekovine EU i kapaciteti za vođenje i realizaciju pristupnih pregovora;
- Razvijeni kapaciteti i pripremljena odgovarajuća dokumentacija za identifikaciju, programiranje, sprovođenje i evaluaciju podrške EU.

Postizanje rezultata predviđenih akcijom mjeriće se sljedećim **indikatorima**:

- Broj projekata koji se fokusiraju na aktivnosti izgradnje kapaciteta u okviru IEI;
- Procenat uspješnih IEI aplikacija;
- Broj akcionih programa koje je usvojila Evropska komisija.

(2) Pretpostavke i uslovi

Pretpostavke za ovu akciju su:

- Kontinuirana posvećenost vladinih struktura procesu pristupanja;
- Obezbjedenje adekvatnog kadra za rad u državnoj upravi;
- Uspostavljanje i funkcionisanje svih relevantnih koordinacionih mehanizama;
- Dostupnost i posvećenost zaposlenih za intervenije u unaprijeđenju kapaciteta.

Nepoštovanje gore navedenih uslova može dovesti do povraćaja sredstava u okviru ovog programa i/ili do preraspodjele budućih sredstava.

(3) Način sprovođenja akcije:

(3)(a) Indirektno upravljanje sa međunarodnom organizacijom

(i) Dio ove akcije može se sprovesti u indirektnom upravljanju s subjektom kojeg će službe Komisije izabrati koristeći sljedeće kriterijume: priroda akcije, operativni i tehnički kapacitet, dodata vrijednost, transparentnost i odsustvo sukoba interesa. Sprovođenje od strane ovog subjekta podrazumijeva aktivnosti za koje se smatra da su neophodne za sprovođenje u okviru Indirektnog upravljanja sa međunarodnim organizacijama. Ovakav modalitet dopriniće postizanju oba rezultata koja su spomenuta u dijelu 1. Njegova upotreba zavisice od potreba i zahtjeva korisnika.

(3)(b) Direktno upravljanje (projektni pristup).

Nabavka:

Predviđene nabavke dopriniće postizanju svih rezultata akcije. Akcija pruža fleksibilnu podršku nacionalnim vlastima koja imaju za cilj da odgovore na specifične potrebe utvrđene tokom sprovođenja Ipe II, uključujući ad hoc zahtjeve. Obim pokriven nabavkom zavisice od konkretnog zahtjeva korisnika.

Ukupno budžetsko izdvajanje opredijeljeno za nabavke: 734.025 eura

Grantovi:

a) Svrha grantova:

Potencijalni grantovi bi se odnosili na sve ciljeve i rezultate akcije u zavisnosti od specifičnog zahtjeva korisnika.

U slučaju tvining ugovora, cilj bi bio pružanje podrške zakonodavnim i institucionalnim kapacitetima crnogorske administracije za prenošenje i sprovođenje *pravne tekovine* i kapaciteta za vođenje i sprovođenje pregovora o pristupanju.

b) Tip ciljanih aplikanata

U slučaju granta:

Pravni subjekt, osoba ili grupa ljudi bez pravnog statusa, lokalne vlasti, javna tijela, međunarodne orgnizacije.

U slučaju tvininga:

Aplikanti moraju biti administracije država članica EU ili njihova ovlašćena tijela.

Ukupno budžetsko izdvajanje opredijeljeno za grantove: 250.000 eura

(4) Obim geografske prihvatljivosti za nabavke i grantove:

Primjenjuje se geografska prihvatljivost u pogledu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjeli grantova i u pogledu porijekla nabavki kako je utvrđeno u osnovnom dokumentu i utvrđeno u odgovarajućim ugovornim dokumentima.

Ne dovodeći u pitanje gore navedeno, nadležni službenik Komisije može proširiti geografsku prihvatljivost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti proizvoda i usluga na tržištima dotičnih država ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima u kojima bi pravila prihvatljivosti otežali ili onemogućili ovu akciju.

SEKTOR	<i>Vladavina prava i temeljna prava</i>	<i>2.500.000 eura</i>
Akcija 3	<i>EU za vladavinu prava</i>	<i>2.500.000 eura</i>

(1) Opis akcije, cilja, očekivanih rezultata i ključnih indikatora učinka

- Opis akcije i ciljeva

Podrška sektoru Vladavine prava i temeljnih prava je u skladu sa opredjeljenjem Evropske komisije za pristup „ključnim prioritetima“ u procesu proširenja. Cilj je da se osigura dalje unapređenje sistema pravosuđa i sprovođenja zakona, podržavajući odgovornost, transparentnost, efikasnost i profesionalizam pravosuđa, uspostavljanje konkretnih i trajnih rezultata u borbi protiv korupcije, pranja novca/finansiranja terorizma, trgovine ljudima, organizovanog kriminala, uključujući sajber-kriminal, i terorizam, kao i poboljšanje rezultata o oduzimanju prihoda stečenih kriminalom u Crnoj Gori.

Aktivnosti će prevashodno uključivati obuku i mentorstvo od strane sudija/tužilaca/policijske države članice EU i mentorske razmjene između nacionalnih i stručnjaka EU sa mogućnošću praktičnog prenosa iskustava. Može se predvidjeti ograničen broj *ad hoc* studijskih posjeta.

Akcija ima za cilj i poboljšanje sposobnosti Crne Gore da ostvari konkretne rezultate i ojača svoje iskustvo u borbi protiv korupcije, organizovanog kriminala i terorizma daljim jačanjem međunarodne i regionalne pravosudne saradnje, povećanjem opšteg i posebnog znanja nosilaca pravosudnih funkcija o EU, njenom pravnom sistemu i sudskoj praksi sudova EU.

U tom kontekstu, cilj akcije je priprema Crne Gore za pristupanje EU tako što će joj pomoći da se uskladi sa i efikasno implementira relevantne *pravne tekovine* EU i evropske standarde u oblastima pravde, slobode i sigurnosti.

- Očekivani rezultati i ključni indikatori učinka

Očekivani rezultati ove akcije su:

- Poboljšani rezultati u borbi protiv organizovanog kriminala, korupcije i terorizma/nasilnog ekstremizma, i van mreže i na mreži;
- Poboljšana efikasnost i rad pravosuđa;
- Poboljšana pravosudna saradnja;
- Poboljšani rad institucija koje su uključene u ispunjavanje standarda iz poglavlja 23 (Pravosuđe i temeljna prava) i 24 (Pravda, sloboda i bezbjednost).

Postizanje rezultata predviđenih akcijom mjeriće se sljedećim **indikatorima**:

- Povećan broj otkrića, istraga, krivičnog gonjenja i konačnih odluka o organizovanom kriminalu, terorizmu, pranju novca/finansiranju terorizma i optužbama za korupciju;
- Broj ostvarenih kontakata sa Interpolom;
- Uspostavljen sistem za dobijanje informacija o putnicima/zapisnika o imenima putnika (API/PNR) unaprijed;
- Kancelarija za povraćaj imovine u potpunosti je operativna i u skladu sa EU standardima;
- Broj odgovora na zahtjeve za traženje imovine od strane Službe za povraćaj imovine Crne Gore i broj zahtjeva za praćenje imovine koji su upućeni kancelarijama za povraćaj imovine država članica EU;
- Broj izdatih naloga za zamrzavanje i oduzimanje i procenjena vrijednost zamrznute ili oduzete imovine;
- Stopa sprovođenja mjera planiranih Strategijom reforme pravosuđa 2019.-2022. i njenim Akcionim planom;
- Stopa primjene konkretnih mjera racionalizacije;
- Stopa primjene Strategije informacione i komunikacione tehnologije (IKT) u pravosuđu 2016-2020;
- Povećani broj direktne saradnje između sudova;
- Povećana stopa odgovora na zahtjeve uzajamne pravne pomoći (MLA) iz trećih zemalja u datom periodu;
- Povećan broj MLA zahtjeva poslatih u treće zemlje;
- Povećan broj sudija i tužilaca sa dovoljnim nivoom poznavanja engleskog jezika za obradu zahtjeva na engleskom;
- Uspostavljeni normativni i tehnički uslovi za Evropski sistem za razmjenu podataka o krivičnim evidencijama (ECRIS);
- Broj ad hoc obuka i podrške;
- Stopa podrške u zakonodavstvu (tj. usklađivanje usvajanja proceduralnih prava);

- Broj nabavljene opreme.

(2) Pretpostavke i uslovi

Glavne pretpostavke za uspjeh ove Akcije su:

- Politička posvećenost pristupanju EU i za postepeno prilagođavanje poglavljima 23 (Pravosuđe i temeljna prava) i 24 (Pravda, sloboda i bezbjednost);
- Podrška i posvećenost nadležnih institucija;
- Vlada Crne Gore osigurala budžetiranje, osoblje i operativna sredstva.

Nepoštovanje gore navedenih uslova može dovesti do povraćaja sredstava u okviru ovog programa i/ili do preraspodjele budućih sredstava.

(3) Način sprovođenja akcije:

(3)(b) *Direktno upravljanje (projektni pristup).*

Grantovi:

c) Svrha grantova:

Poziv za dostavljanje projektnih predloga će doprinijeti postizanju svih ciljeva navedenih u dijelu 1.

d) Tip ciljanih aplikacija

Ciljani aplikanti su administracije država članica EU ili njihova ovlašćena tijela.

Ukupno budžetsko izdvajanje opredijeljeno za grantove: 2.500.000 eura.

Ovaj poziv se može pokrenuti pod suspenzivnom klauzulom prije usvajanja ove odluke. To je opravdano zbog hitnosti da se smanji jaz između trenutno važeće podrške EUROL II i nove akcije kako bi se osigurala održivost i sačuvala dostignuća ostvarena ovom akcijom.

(4) Obim geografske prihvatljivosti za nabavke i grantove:

Primjenjuje se geografska prihvatljivost u pogledu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjeli grantova i u pogledu porijekla nabavki kako je utvrđeno u osnovnom dokumentu i utvrđeno u odgovarajućim ugovornim dokumentima.

Ne dovodeći u pitanje gore navedeno, nadležni službenik Komisije može proširiti geografsku prihvatljivost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti proizvoda i usluga na tržištima dotičnih država ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima u kojima bi pravila prihvatljivosti otežali ili onemogućili ovu akciju.

SEKTOR	<i>Konkurentnost, inovacije, poljoprivreda i ruralni razvoj</i>	<i>4.000.000 eura</i>
Akcija 4	<i>EU za jačanje konkurentnosti i inovativnih kapaciteta privatnog sektora u Crnoj Gori</i>	<i>4.000.000 eura</i>

(1) Opis aktivnosti, cilj, očekivani rezultati i ključni pokazatelji učinka

- Opis aktivnosti i ciljevi

Ova akcija osmišljena je kao nastavak Akcije 2 *Jačanje sektora konkurentnosti i inovacija Crne Gore* u okviru *Akcionog programa za Crnu Goru IPA 2016* i daće dodatnu vrijednost crnogorskoj ekonomiji.

Doprinosi povećanju konkurentnosti MSP i inovacijskih kapaciteta sa fokusom na pružanje adekvatnih savjetodavnih usluga privatnom sektoru, podržavajući razvoj Strategije pametne specijalizacije (S3) i pomoć razvoju preduzetništva žena i mladih u cilju jačanja kapaciteta MSP-a za stvaranje pristojnih radnih mesta. Pored toga, podržaće povećanje administrativnih kapaciteta i nivoa usklađenosti sa *pravnom tekovinom* EU u oblasti konkurentnosti i inovacija.

Dakle, **cilj** ove akcije je podrška razvoju privatnog sektora, posebno podsticanje ženskog i omladinskog preduzetništva i samozapošljavanja, kao i ekonomije zasnovane na znanju u Crnoj Gori, u skladu sa *pravnom tekovinom* EU.

- Očekivani rezultati i ključni indikatori učinka

Očekivani rezultati ove akcije su:

- Povećani su razvoj privatnog sektora i konkurentnost industrije sa fokusom na mala i srednja preduzeća (MSP) i podršku ženskim i mladim preduzetnicima;
- Povećani su inovacijski kapaciteti privatnog sektora sa fokusom na inovativna mala i srednja preduzeća koja rade na primjeni predstojeće S3;
- Povećan je administrativni kapacitet i nivo usklađenosti sa *pravnom tekovinom* EU u oblasti konkurentnosti i inovacija.

Postizanje rezultata predviđenih akcijom mjeriće se sljedećim **indikatorima**:

Rezultat 1

- Broj MSP koja primaju nefinansijsku podršku;

- Broj odobrenih grantova za preduzetnice;
- Broj odobrenih grantova za mlade preduzetnike;
- Broj osoba obučeni u odgovornim institucijama (kao što je Ministarstvo ekonomije) za pružanje savjetodavnih usluga za mala i srednja preduzeća.

Rezultat 2

- Broj MSP koja primaju S3 grantove;
- Broj zaposlenih u institucijama obučeni u odgovornim institucijama (istraživačke institucije, mala i srednja preduzeća i nacionalno koordinaciono tijelo);
- Broj MSP koja primaju nefinansijsku podršku za sprovođenje S3 strategije;
- Broj istraživanja koja su uključena u šemu grantova

Rezultat 3

- Broj opremljenih institucija koje su uključene u politike konkurentnosti i inovacija;
- Broj osoblja obučenog za sprovođenje politike konkurentnosti i inovacija

(2) Pretpostavke i uslovi

Crna Gora će se takođe obavezati da će tokom njegove implementacije, kao i nakon njenog završetka, biti ispunjeni sljedeći uslovi na kojima se temelji akcija:

- Efikasna saradnja između ministarstava i institucija korisnica odgovornih za različite aspekte konkurentnosti, inovacija, poljoprivrede i ruralnog razvoja;
- Sprovođenje započete pomoći u okviru IPA 2014 i IPA 2016 i rezultati su korišteni u početnim aktivnosti u okviru ovog Akcionog programa;
- Usvajanje dokumenata o politici na osnovu prava koji se odnose na ovaj sektor (Strategija, Akcioni plan, Studija izvodljivosti, Strateški (poslovni) plan) koji se zasnivaju na pouzdanom datumu, sa urednim troškovima i koji su usklađeni sa relevantnim unutrašnjim i eksternim zainteresovanim stranama;
- Uspješan nastavak i sprovođenje planiranih aktivnosti i obaveza svih uključenih strana (Ministarstva i drugih zainteresovanih strana) da aktivno učestvuju u projektu;
- Crna Gora ostaje posvećena sprovođenju horizontalnih reformi javne uprave;
- Predviđeni su i osigurani troškovi održavanja i rada za nove institucije i opremu, kao i plate novog osoblja.

Nepoštovanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povraćaja sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućeg finansiranja.

(3) Način sprovođenja akcije:

(3)(a) Indirektno upravljanje

Ova akcija će biti sprovedena pod indirektnim upravljanjem od strane Crne Gore, koja je odgovorna za izvršavanje svih zadataka koji se odnose na sprovođenje akcije.

Operativna struktura odgovorna za izvršenje akcija je:

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU).

Ministarstvo ekonomije će imati važnu tehničku ulogu tokom sprovođenja ove akcije.

Konkretno, država korisnica odgovorna je za ugovaranje, sprovođenje, informisanje i vidljivost, nadgledanje i izveštavanje o aktivnostima Ipe II i njihovu evaluaciju kad god je to potrebno, u skladu sa principom dobrog finansijskog upravljanja i za obezbjeđivanje zakonitosti i pravilnosti izdataka nastalih tokom implementacije programa.

(3)(b) Direktno upravljanje (projektni pristup).

Nabavke:

Predviđena nabavka će doprinijeti postizanju

- ***Aktivnost A.1 Napredne usluge razvoja poslovanja za unapređenje kapaciteta MSP*** u okviru rezultata 1 - Razvoj privatnog sektora i konkurentnosti industrije povećani su sa fokusom na MSP i podršku ženama i mladim preduzetnicima.
- ***Aktivnost A.2 Pružanje horizontalne pomoći za povećanje kapaciteta relevantnih institucija za usklađivanje i primjenu pravne tekovine u oblasti konkurentnosti i inovacija*** u okviru rezultata 3 - Administrativni kapacitet i nivo usklađenosti sa *pravnom tekovinom* EU u oblasti Konkurentnost i inovacije su povećani.

Ukupno budžetsko izdvajanje opredijeljeno za nabavke: 1.997.500 eura.

(4) Obim geografske prihvatljivosti za nabavke i grantove

Primjenjuje se geografska prihvatljivost u pogledu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjeli grantova i u pogledu porijekla nabavki kako je utvrđeno u osnovnom dokumentu i utvrđeno u odgovarajućim ugovornim dokumentima.

Ne dovodeći u pitanje gore navedeno, nadležni službenik Komisije može proširiti geografsku prihvatljivost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti proizvoda i usluga na tržištima dotičnih država ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima u kojima bi pravila prihvatljivosti otežali ili onemogućili ovu akciju.

SEKTOR	<i>Obrazovanje, zapošljavanje i socijalne politike</i>	<i>13.565.975 eura</i>
Akcija 5	<i>EU za pametni i inkluzivni rast - zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020</i>	<i>6.700.000 eura</i>

(1) Opis aktivnosti, cilj, očekivani rezultati i ključni pokazatelji učinka

- Opis aktivnosti i ciljeva

Ova akcija će doprinijeti pametnom i sveobuhvatnom ekonomskom rastu i rodnoj ravnopravnosti u Crnoj Gori, poboljšavajući pristojne mogućnosti rada za sve građane i unapređujući socijalnu integraciju grupa koje žive u ranjivim situacijama, posebno obraćajući pažnju na žene i djevojke iz tih grupa. Ovi rezultati će se postići povećanom uključenosti i zapošljivošću dugotrajno nezaposlenih, sa fokusom na korisnike socijalne zaštite, žene, mlade i osobe sa invaliditetom, kao i podrškom životu u zajednici i lokalnim inicijativama za zapošljavanje.

U procesu pridruživanja relevantne institucije moraju ojačati svoje kapacitete za primjenu pristupa širom sektora i preuzeti obaveze koje proizilaze iz procesa pristupanja EU u sektoru Obrazovanja, zapošljavanja i socijalnih politika (OZSP), u skladu s poglavljem 2 (Sloboda kretanja radnika), Poglavlje 19 (Socijalna politika i zapošljavanje), Poglavlje 22 (Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata).

Ciljevi ove Akcije su:

- Unapređenje mogućnosti zapošljavanja za sve građane, sa posebnim naglaskom na dugotrajno nezaposlene i žene;
- Poboljšana socijalna integracija marginalizovanih i ranjivih grupa.

Očekivani rezultati ove Akcije su:

- Povećana zapošljivost i uključivanje dugotrajno nezaposlenih na tržište rada i lokalnu zajednicu, sa fokusom na korisnike socijalne zaštite, žene, mlade, niskokvalifikovane nezaposlene i osobe sa invaliditetom, podržavajući život u zajednici i kroz lokalne inicijative partnerstva za zapošljavanje, kao i napredak u socijalnom preduzetništvu;
- Ojačani kapaciteti za primjenu širokosektorskog pristupa i preuzimanja obaveza koje proizilaze iz procesa pridruživanja EU u OZSP sektoru (u skladu s poglavljem 2

(Sloboda kretanja radnika), poglavlje 19 (Socijalna politika i zapošljavanje), poglavlje 22 (Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata);

Ostvarivanje rezultata predviđenih Akcijom mjeriće se sledećim **indikatorima**:

- Stopa učešća ranjivih grupa u aktivnim mjerama tržišta rada (podijeljeno po polu);
- Prosječan broj usluga socijalne zaštite koje se sprovode u lokalnim samoupravama godišnje;
- Broj inovativnih korisnika socijalnih usluga (podijeljeno po polu);
- Primjena Okvira za procjenu učinka;
- Broj razvijenih individualnih strategija razvoja organizacije za sve ključne organizacije uključene u upravljanje/implementaciju budućih fondova ESF;

2) Pretpostavke i uslovi

Da bi se osigurala efikasna i blagovremena implementacija akcije, trebalo bi da budu ispunjeni sljedeći uslovi:

- Kontinuirana podrška Vlade Crne Gore procesu evropskih integracija i napredovanju pregovora o pristupanju EU;
- Neprekidna posvećenost i saradnja nacionalnih i lokalnih institucija u planiranju i sprovođenju aktivnosti i njihova posvećenost unapređenju kvaliteta i opsega lokalnih socijalnih usluga;
- Adekvatni kapaciteti lokalnih zainteresovanih strana (javna tela, organizacije civilnog društva, nevladine organizacije, privatne kompanije, pojedinci i drugi pružaoci usluga kako je predviđeno zakonskim okvirom) da učestvuju i sprovode mjere;
- Adekvatni kapaciteti u relevantnim institucijama za podršku i koordinaciju procesa kreiranja i sprovođenja politike u OZSP sektoru i mala fluktuacija zaposlenih koji rade u institucijama korisnicama;
- Kontinuirana podrška politici socijalne inkluzije;
- Uspostavljene su adekvatne konkretne mjere kako bi se osiguralo da socijalna ekonomija može rasti. One uključuju prvo ublažavanje, zatim uklanjanje zakonskih i institucionalnih prepreka, kao i sprovođenje mjera finansijske podrške i znanja prije kraja perioda sprovođenja.

Nepoštovanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povraćaja sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućeg finansiranja.

(3) Načini sprovođenja akcije:

(3)(a) Indirektno upravljanje

Ova akcija će biti sprovedena pod indirektnim upravljanjem od strane Crne Gore, koja je odgovorna za izvršavanje svih zadataka koji se odnose na sprovođenje akcije.

Operativna struktura odgovorna za izvršenje akcija je:

Direktorat za finansiranje i ugovaranje sredstava EU pomoći (CFCU).

Sljedeće institucije su, u kontekstu institucionalnog okvira za OZSP sektor, odgovorne za programiranje i imaju važnu ulogu tokom sprovođenja, praćenja i evaluacije intervencija predviđenih ovom akcijom:

Ministarstvo rada i socijalnog staranja, Ministarstvo nauke, kao i Kancelarija nipa u okviru Kancelarije za evropske integracije, zajedno sa implementacionim tijelima.

Ministarstvo rada i socijalnog staranja (MRSS) je vodeća institucija u sektoru (VIS).

Konkretno, država korisnica odgovorna je za ugovaranje, sprovođenje, informisanje i vidljivost, nadgledanje i izveštavanje o aktivnostima Ipe II i njihovu evaluaciju kad god je to potrebno, u skladu sa principom dobrog finansijskog upravljanja i za obezbjeđivanje zakonitosti i pravilnosti izdataka nastalih tokom implementacije programa.

(3)(b) Direktno upravljanje (projektni pristup).

Nabavke:

Nabavka predviđena ovom Akcijom dopriniće postizanju svih ciljeva navedenih u dijelu 1, a posebno:

- ***Aktivnost 2.1 Unapređeno kreiranje politike zasnovane na dokazima, praksi primjene i koordinacija u OZSP sektoru i ojačani kapaciteti za učešće u ESF u okviru rezultata 2 - Ojačani kapaciteti za primjenu širokosektorskog pristupa i preuzimanja obaveza koje proizilaze iz procesa pridruživanja EU u OZSP sektoru (u skladu s poglavljem 2 (Sloboda kretanja radnika), poglavlje 19 (Socijalna politika i zapošljavanje), poglavlje 22 (Regionalna politika i koordinacija strukturnih instrumenata);***

Ukupno budžetsko izdvajanje opredijeljeno za nabavke: 850.000 eura.

(4) Obim geografske prihvatljivosti za nabavke i grantove

Primjenjuje se geografska prihvatljivost u pogledu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjeli grantova i u pogledu porijekla nabavki kako je utvrđeno u osnovnom dokumentu i utvrđeno u odgovarajućim ugovornim dokumentima.

Ne dovodeći u pitanje gore navedeno, nadležni službenik Komisije može proširiti geografsku prihvatljivost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti proizvoda i usluga na tržištima dotičnih država ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima u kojima bi pravila prihvatljivosti otežali ili onemogućili ovu akciju.

Akcija 6	<i>Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori (budžetska podrška)</i>	6.865.975 eura
-----------------	--	-----------------------

(1) Opis aktivnosti, cilj, očekivani rezultati i ključni pokazatelji učinka

- Akcija se sastoji od novog ugovora o budžetskoj podršci (Ugovor o otpornosti)⁴.
- **Cilj** akcije je ublažavanje uticaja krize izazvane COVID-19 u Crnoj Gori.
- **Specifični ciljevi** su trostruki: da se smanje negativni efekti krize na ekonomiju; očuvanje ranjivih socijalnih grupa od razarajućih efekata krize i garantovanje njihovog stalnog pristupa osnovnim socijalnim uslugama; povećanje pristupa ranjivih preduzeća ekonomskim olakšicama.
- Očekivani rezultati i ključni indikatori učinka

Očekivani rezultati ove akcije su:

- R1: *Negativni efekti krize na ekonomiju su smanjeni*
- R2: *Osetljive društvene grupe su sačuvane od rušilačkih efekata krize*
- R3: *Pristup ugroženih preduzeća ekonomskom oporavku je povećan*

Ostvarivanje rezultata predviđenih Akcijom mjeriće se sledećim **indikatorima**:

Za R1:

- Broj subvencionisanih plata
- Broj korisnika vladinih mjera reakcije

Za R2:

- Broj korisnika socijalne kartice*
- Broj slučajeva unesenih u sistem upravljanja slučajem
- Iznos socijalnih davanja kao % državnog budžeta
- Broj nezaposlenih*

Za R3:

- Broj korisnika šema grantova*
- Broj preduzeća koja mogu pristupiti kreditnim instrumentima*
- Broj preduzeća koja mogu pristupiti nefinansijskim uslugama*

⁴ NB: Ova akcija se obuhvata, pored GAP 2016, takođe GAP 2019 i GAP 2020. Sredstva su povučena iz tri različite odluke: GAP 2016 (Odluka C/2016/8226): 5.334.025 eura; GAP 2019 (Odluka C/2019/8343): 28.300.000; GAP 2020 (Odluka C/2020/447): 6.865.975. Ukupan iznos za akciju je 40.500.000 (EU doprinos).

(* Indikator će se podijeliti po polu i etničkoj pripadnosti, kad god je to moguće)

(3) Pretpostavke i uslovi

Pretpostavke za ovu akciju su:

- Država ostaje politički stabilna
- Obećane intervencije MMF-a i Svjetske banke i makrofinansijska podrška EU ostvariće se do kraja 2020. godine.
- Nacionalne vlasti imaju sposobnost stvaranja i brze implementacije šeme grantova u korist mikro i malih preduzeća.
- Bez obzira na moguće situacije *više sile*, okolnosti treba da omoguće tehničku podršku za nastavak i pomoć pri finaliziranju akcija pokrenutih 2019. godine
- Crnogorske vlasti će koristiti sredstva koja su obezbjeđena kroz ovaj program budžetske podrške za povećanje otpornosti države na spoljašnje šokove i očuvanje pristupa stanovništva osnovnim uslugama

Nepoštovanje gore navedenih zahtjeva može dovesti do povraćaja sredstava u okviru ovog programa i/ili preraspodjele budućeg finansiranja.

(3) Načini sprovođenja akcije:

(3)(a) *Direktno upravljanje (projektni pristup).*

Nabavke:

- **Podrška Ministarstvu ekonomije u brzom sprovođenju šeme grantova za mala i srednja preduzeća**

Opis: Projekat ima cilj da unaprijedi kapacitete Ministarstva ekonomije u obezbjeđivanju i pravovremenom sprovođenju šema grantova za mala i srednja preduzeća

Vrijednost: 200.000 eura

Ukupno budžetsko izdvajanje opredijeljeno za nabavke: 200.000 eura.

(3)(b) *Direktno upravljanje kroz budžetsku podršku*

a) Prihvatljivost za budžetsku podršku

- Zadovoljavajući napredak u implementaciji mjera reakcije vlade na COVID-19 i njihov kontinuirani kredibilitet i relevantnost;
- Održavanje kredibilne i relevantne makroekonomske politike orijentisane na stabilnost ili napredak ostvaren u smanjenju neravnoteža;
- Zadovoljavajući napredak u sprovođenju reformi za poboljšanje upravljanja javnim finansijama, uključujući mobilizaciju domaćih prihoda i kontinuiranu relevantnost i kredibilitet programa reformi;

- Zadovoljavajući napredak u pogledu dostupnosti javnosti dostupnih, pravovremenih, sveobuhvatnih i blagovremenih budžetskih informacija.

Pregled kriterijuma prihvatljivosti:

- Javne politike

Nakon izbijanja pandemije COVID-19, Vlada je na zdravstvenu vanrednu situaciju reagovala „Planom pripremljenosti i reagovanja u državi“, koji je predstavljen 27. marta, sa ukupnim troškovima od 59 miliona eura u prva tri mjeseca primjene. Plan, pripremljen u saradnji sa Svjetskom zdravstvenom organizacijom, obuhvatio je trenutne zdravstvene prioritete, sa određenim fokusom na društvene implikacije krize. Planom su izložene neophodne sanitarne i zdravstvene mjere, uključujući akcije za jačanje osnovnih kapaciteta u skladu sa Međunarodnim zdravstvenim propisima i za jačanje kapaciteta za rano otkrivanje i praćenje javnih zdravstvenih službi i drugih partnera.

Nacionalne vlasti usvojile su dva fiskalna stimulaturna paketa, sa ciljem da ublaže značajne efekte krize na rast i zapošljavanje. Vlada je 19. marta usvojila prvi paket mjera sa procijenjenim troškovima od ca. 2,1% BDP-a. Mjere su se uglavnom fokusirale na poboljšanje kapaciteta za snabdjevanje i zdravstveni sektor smanjenjem dnevnog trošenja budžeta, odlaganje obaveza plaćanja poreza i socijalnog osiguranja na 90 dana. Obuhvaćeno je i odloženo plaćanje zakupa imovine u državnom vlasništvu, moratorijum na otplatu kredita do 90 dana i davanje kompanijama pristupa subvencionisanom kreditu preko Investicionog razvojnog fonda radi poboljšanja njihove likvidnosti.

Drugi paket mjera usvojen je 24. aprila i njegov procijenjeni budžetski trošak je oko 75 miliona eura (ili oko 1,5% BDP-a). Omogućene su dvomjesečne subvencije plata do 100% minimalne plate za kompanije čiji je rad bio zabranjen, 70% subvencije plata zaposlenima na plaćenom odsustvu, u karantinu ili izolaciji, 50% minimalne plate za kompanije u pogođenim (ranjivim) sektorima, šestomjesečne subvencije plata od 70% minimalne zarade za novoprijavljena radna mjesta i proporcionalno oslobađanje poreza i doprinosa na subvencionisane zarade. Takođe je uključena podrška poljoprivredi i ribarstvu i jednokratna pomoć za penzionere, registrovane nezaposlene i ugrožene grupe. Uporedo sa drugim paketom mjera, vlada je smanjila plate najviših javnih funkcionera tokom dva mjeseca sa ciljem da se oslobode resursi za krizne mjere.

Treći komplementarni paket mjera najavljen je za sredinu juna 2020. godine, nakon usvajanja rebalansa budžeta za 2020. godinu. Planirano je da novi paket mjera bude fokusiran na investicije i finansijsku podršku realnoj ekonomiji, posebno turističkom sektoru. Imajući u vidu veliku neformalnu ekonomiju, koja se procenjuje na između 25% i 30% BDP-a, nove mjere podrške treba da obuhvate zaposlene i kompanije iz ovog segmenta ekonomije da bi se osigurala njihova formalizacija i socijalna uključenost.

- Makroekonomska politika

Već prije izbijanja krize COVID-19, ekonomska aktivnost je počela da usporava kako je rast investicija znatno opao. Nakon snažnog rasta realnog BDP-a u 2017. i 2018. godini,

stopa privredne ekspanzije usporila je na 3,6% u 2019. godini. Usporavanje odražava pad investicija nakon završetka velikih infrastrukturnih projekata. U međuvremenu, privatna potrošnja postala je glavni pokretač rasta, podstaknut snažnim turističkim performansama, rastom zaposlenosti i povećanjem kredita domaćinstvima. Snažna domaća potražnja i velika zavisnost od uvoza nastavili su da podstiču veoma veliki deficit tekućeg računa. U 2019. godini deficit tekućeg računa iznosio je 15,2% BDP-a, što je znatan rast u odnosu na 10,1% BDP-a koji je zabilježen u 2015. Uprkos bržem rastu izvoza robe, trgovinski deficit se u posljednjih pet godina povećao za 2 procentna poena, na 42,1% BDP-a, što je odraz ekonomije koja zavisi od uvoza i uticaja investicionog ciklusa. Inflacija je usporila u 2019. i početkom 2020. godine. Ekonomski rast, reforma socijalnih naknada za majke i podrška mladim nezaposlenima pomogli su poboljšanju uslova na tržištu rada. Međutim, zaustavljanje ekonomskih aktivnosti koje je u martu uvedeno radi suzbijanja COVID-19 negativno je uticalo na tržište rada. Stopa nezaposlenosti je u aprilu porasla na 17,4%, u odnosu na 15,3% u martu i 16,4% godinu dana ranije.

Značajna potrošnja javnih investicija i povrat poreskih zaostalih obaveza smanjili su budžetski deficit. Bilans budžeta se značajno poboljšao u posljednje dvije godine zahvaljujući fiskalnim mjerama uvedenim od 2017. godine. Budžetski deficit se smanjio na 2% BDP-a u 2019. godini, što je pad od 3,9% godinu dana ranije zbog poboljšane naplate poreza. Budžet za 2020., usvojen 27. decembra 2019., uveo je niz ad-hoc povećanja troškova u ukupnom iznosu od 2% BDP-a, uključujući 9% povećanje plata za javno zdravstvo i obrazovanje, dodatna sredstva za kupovinu lijekova, otpisivanje dugovanja od strane nacionalnog avioprevoznika i prenošenja potrošenih sredstava za izgradnju autoputa. Sve u svemu, budžet za 2020. ciljao je deficit od 1% BDP-a, znatno ispod gornje granice fiskalnih pravila od 3%, ali primjetno je odstupanje od 0. 2% suficita planiranog u Programu ekonomskih reformi za 2019. godinu. Međutim, COVID-19 je poremetio planove budžeta, utičući na javne finansije trostrukim šokom: kolapsom poreskih prihoda zbog prekida ekonomske aktivnosti, naglim porastom izdataka za zdravstvo i potrebom da se finansiraju mjere podrške za očuvanje ekonomije. Nivo javnog duga nastavio je da raste sa već visokog, dijelom zahvaljujući operacijama upravljanja obavezama, što je smanjilo rizike refinansiranja. Nakon usvajanja nove srednjoročne strategije upravljanja dugom u aprilu 2018. godine, Vlada je aktivnije upravljala svojim portfoliom javnog duga.

Sve u svemu, očekuje se da pandemija COVID-19 gurne Crnu Goru u dublju recesiju od svjetske finansijske krize u 2009. godini. Putovanja i turizam, kao kritični pokretač rasta zemlje koji čine oko 25% BDP-a Crne Gore, biće naročito pod uticajem. Rast javnog duga bi djelimično bio ograničen u 2020. godini zbog korišćenja državnih rezervi koje su sačinjene za plaćanje dospjelog duga u 2020. i 2021. godini. Prema rebalansu budžeta za 2020. godinu, procenjeni manjak u državnoj blagajni iznosiće 877,5 miliona evra, uključujući sredstva potrebna za otplatu dospjelih obaveza u 2021. Od tog iznosa, oko 500 miliona eura biće obezbijeđeno kroz aranžmane sa finansijskim institucijama, a 250 miliona eura kroz zagarantovani udruženi zajam kod Svjetske banke već je osiguran.

Planirana podrška EU u iznosu od 100 miliona eura (budžetska podrška 40 miliona eura i makrofinansijaska pomoć u iznosu od 60 miliona eura) biće stoga ključna za podršku platnom bilansu i dodatno zatvaranje jaza u finansiranju.

Odgovor na krizu ocjenjuje se relevantnim i vjerodostojnim za obnavljanje ključnih makroekonomskih ravnoteža. Pomno praćenje situacije vršiće se u koordinaciji sa MMF-om i drugim partnerima poput Svjetske banke i UNDP-a.

- Upravljanje javnim finansijama

Crna Gora je u decembru 2015. godine usvojila višegodišnji program reforme upravljanja javnim finansijama (2016–2020) koji rješava nekoliko ključnih slabosti budžetskog sistema. Ciljevi strategije su dvostruki: a) ojačati kapacitete za prepoznavanje, sprečavanje i upravljanje fiskalnim rizicima, prekomjernim fiskalnim deficitom i štetnim makroekonomskim neravnotežama b) Osigurati da je javna potrošnja strukturisana na način koji utiče na maksimalni razvojni uticaj na nacionalnu ekonomiju i osigurava bolji kvalitet života građanima.

Crna Gora je prošla novu PEFA procjenu u 2019. godini koja pokriva performanse sistema PFM u fiskalnim 2016., 2017. i 2018. godinama, a koju je sprovela Svjetska banka koristeći najnoviju PEFA metodologiju. U poređenju sa PEFA 2009 i 2013, rezultati PEFA 2019 pokazuju opštu tendenciju poboljšanja. Glavni napredak u radu primijećen je u (i) pouzdanosti budžeta (ii) opsegu neprijavljenih državnih aktivnosti (iii) registraciji poreskih obveznika i procjeni poreza (iv) procedurama ugovaranja i izvještavanja o dugu i izdavanju garancija (v) poboljšanju upravljanja nabavkama (vi) efikasnim internim kontrolama (vii) ojačana unutrašnja revizija, spoljna revizija i parlamentarni nadzor. Nadgledanje fiskalnih rizika koji proizilaze iz lokalnih uprava od strane centralne vlade se pogoršalo.

Glavne slabosti povezane su sa srednjoročnim budžetskim planiranjem, slaba povezanost sa strateškim planiranjem i nedostatak praćenja i izvještavanja o potencijalnim fiskalnim rizicima. Izvršenje budžeta pati od slabe posvećenosti i upravljanja gotovinom, ograničenog upravljanja javnim sredstvima i kapitalnim investicijama. Program reformi PFM-a za period 2016-2020 pokazao je umjerenu stopu primjene tokom prvih godina, ali nastavlja da rješava neke ključne slabosti sistema PFM-a i dalje ostaje relevantan, što potvrđuju i rezultati tekuće PEFA vježbe. Glavna dostignuća od 2019. godine prijavljena su u sledećim oblastima: povećani kapacitet za javnu unutrašnju finansijsku kontrolu, spoljnu reviziju i upravljanje dugom; poboljšan je makroekonomski model; poreska administracija i operacije prikupljanja prihoda postale su efikasnije. Crnogorske vlasti nastavljaju da rade na nekim ključnim reformskim aktivnostima, snažno podržane postojećom spoljnom podrškom, i postoje razumni dokazi da ih ova budžetska podrška i paralelna operacija makrofinansijaska podrške mogu dodatno podstaći da nastave na putu reformi.

- Budžetska transparentnost i nadgledanje budžeta

Početna tačka za budžetsku transparentnost i dalje se ispunjava, jer je Vlada Crne Gore blagovremeno objavila 5 osnovnih budžetskih dokumenata:

1. Godišnji predlog budžeta za 2020. godinu Vlada je podnijela Skupštini 15.11.2019. i kompletna dokumentacija tog dana objavljena je na internet stranici Skupštine.
2. Zakon o budžetu za 2020. godinu usvojen je 27.12.2019. i objavljen je 30.12.2019. u Službenom listu Crne Gore br. 4/9/2019.
3. Izveštaji o izvršenju budžeta u toku godine dostupni su javnosti sa skoro dva mjeseca zakašnjenja (posljednji je objavljen krajem aprila 2020.)
4. Godišnji izvještaj o izvršenju budžeta za 2019. godinu objavljen je na internet stranici Ministarstva finansija u martu 2020. godine.
5. Izveštaj o reviziji završnih računa budžeta za 2018. godinu objavljen je na internet stranici Državne revizorske institucije 14.10.2019.

Pored navedenog, Vlada Crne Gore izdaje i druge relevantne dokumente, kao što su: predbudžetski izvještaji, drugi izvještaji vanjske revizije (izvještaji DRI) i sažetak predloga budžeta.

Sve u svemu, PEFA 2019 je ocjenila da su osnove PFM sistema uspostavljene sa glavnim funkcijama koje se mjere visokim rezultatima. To se odnosi na pripremu i pouzdanost budžeta, transparentnost budžetskih i fiskalnih informacija, mobilizaciju prihoda i izvršenje budžeta, unutrašnju kontrolu i unutrašnju reviziju, spoljnu reviziju i parlamentarni nadzor. Ipak, naprednije komponente PFM-a pokazuju potrebe za daljim usavršavanjem i stalnim pojačanjem.

Crna Gora je dobila 44,43 od mogućih 100 u Indeksu otvorenog budžeta i klasifikovana je kao država sa ograničenom otvorenošću budžeta i ukupnom pripadnošću grupi država sa nedovoljnom transparentnošću budžeta. Ipak, rezultati su iznad prosjeka koji je zabilježen u regionu. U novembru 2018. godine Crna Gora je ponovo stekla svoj aktivni status u inicijativi Partnerstvo otvorenih vlada (POV).

Kriza COVID-19 i predstojeći izbori u septembru 2020. mogu izazvati odlaganja u procesu odobravanja budžeta. Izuzetni postupci ili odstupanja koja su vlasti koristile tokom krize COVID-19 trebalo bi se pažljivo nadgledati i preduzeti potrebne zaštitne mjere/mjere nadzora u skladu sa regulatornim okvirom. Rashodi moraju biti pravilno evidentirani, jer će najvjerovatnije dovesti do zaostalih plaćanja. Isto se odnosi i na prihod, kao rezultat poreske olakšice dodijeljene preduzećima. Treba osigurati transparentnost u vezi sa izuzetnim mjerama u nadgledanju i izvještavanju i u njihovu primjenu treba uključiti nadzorna/antikorupciona/ tijela za prečavanje prevara.

b) Ciljevi

Glavni cilj akcije je smanjenje uticaja COVID 19 krize na Crnu Goru.

Specifični ciljevi su trosktruki:

- Ublažavanje negativnih efekata krize na ekonomiju;

- Da se zaštite ranjive socijalne grupe od razarajućih efekata krize i da im se garantuje stalni pristup osnovnim socijalnim uslugama;
- Podržati oporavak i razvoj ranjivih MSP, posebno koja su u vlasništvu žena.

c) Očekivani rezultati

Očekivani rezultati ove akcije su:

- R1: *Negativni efekti krize na ekonomiju su smanjeni*
- R2: *Ranjive socijalne grupe su sačuvane od razarajućih efekata krize*
- R3: *Povećava se pristup ranjivih preduzeća ekonomskim olakšicama*

d) Glavne aktivnosti budžetske podrške

Glavne aktivnosti za sprovođenje paketa budžetske podrške su dijalog o politici, finansijski prenos, procjena učinka, izvještavanje i razvoj kapaciteta.

Uključivanje u dijalog oko uslova i prioriteta reforme vlade, verifikacija uslova i plaćanje budžetske podrške.

e) Komplementarne akcije

Pod ukupnim iznosom mobilizovanih sredstava za ovu akciju budžetske podrške, predviđeno je da se ukupno 500.000 eura utroši za komplementarne akcije kao i za horizontalne aktivnosti, npr. komunikaciju/ aktivnosti vidljivosti i evaluacije. U okviru ovog **Godišnjeg akcionog programa** trebalo bi pokriti ukupno 200.000 eura kako je objašnjeno u poglavlju (3)(a) gore.

Ukupan iznos dodijeljen za budžetsku podršku, uključujući komplementarne i horizontalne akcije, je 40,5 miliona eura. U okviru ovog **Godišnjeg akcionog programa** predviđeno je ukupno **6.865.975 eura** za pokrivanje dijela varijabilne tranše akcije budžetske podrške.

(4) Obim geografske prihvatljivosti za nabavke i grantove

Primjenjuje se geografska prihvatljivost u pogledu mjesta osnivanja za učešće u postupcima nabavke i dodjeli grantova i u pogledu porijekla nabavki kako je utvrđeno u osnovnom dokumentu i utvrđeno u odgovarajućim ugovornim dokumentima, podložno sljedećim odredbama.

- a) Nadležni službenik Komisije može proširiti geografsku prihvatljivost na osnovu hitnosti ili nedostupnosti proizvoda i usluga na tržištima dotičnih država ili u drugim propisno utemeljenim slučajevima u kojima bi pravila prihvatljivosti otežali ili onemogućili ovu akciju.

4 BUDŽET

a. INDIKATIVNA TABELA BUDŽETSKIH IZDVAJANJA – GODIŠNJI AKCIONI PROGRAM ZA CRNU GORU

		Indirektno upravljanje		Direktno upravljanje	Ukupni doprinos EU (eura)	Doprinos IPA II države korisnice ili treće strane (eura)	Ukupno (eura)
		Sa državom korisnicom Ipe II	Sa ovlašćenim tijelom	Doprinos EU (eura)			
		Doprinos EU (eura)	Doprinos EU (eura)				
Cilj 1	01 Demokratija i upravljanje	1.000.000	0	984,025	1.984.025	1.000.000	2.984.025
	Akcija 1 Podrška učešću u programima Unije	1.000.000	0	0	1.000.000	1.000.000	2.000.000
	Akcija 2 – Instrument za EU integraciju	0	0	984,025	984.025	0	984.025
	02 Vladavina prava i temeljna prava	0	0	2,500,000	2.500.000	0	2.500.000
	Akcija 3 - Program EU za Vladavinu prava III	0	0	2,500,000	2.500.000	0	2.500.000
	CILJ 1 UKUPNO	1.000.000	0	3,484,025	4.484.025	1.000.000	5.484.025
	05 Konkurentnost i inovacije	2.002.500	0	1,997,500	4.000.000	353.382	4.353.382

Cilj 2	Akcija 4 - EU za jačanje konkurentnosti i inovativnih kapaciteta privatnog sektora u Crnoj Gori	2.002.500*	0	1,997,500	4.000.000	353.382	4.353.382
	07 Obrazovanje zapošljavanje i socijalne politike	5.850.000	0	7,715,975	13.565.975	1.032.352,94	14.598.327,94
	Akcija 5 - EU za pametni i inkluzivni rast – zapošljavanje i socijalna inkluzija 2020	5.850.000*	0	850,000	6.700.000	1.032.352,94**	7.732.352,94
	Akcija 6 – Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID 19 u Crnoj Gori	0	0		6.865.975	0	6.865.975
	UKUPNO CILJ 2	7.852.500	0	6,865,975	17.565.975	1.385.734,94	18.951.709,94
	UKUPNO	8.852.500	0	9,713,475	22.050.000	2.385.734,94	24.435.734,94

* Uključujući 50.000 eura za evaluaciju

** Uključujući 8.823,32 za evaluaciju

4 NAČINI PRAĆENJA RADA

Kao dio okvira za mjerenje učinka, Komisija će pratiti i ocjenjivati napredak ka postizanju specifičnih ciljeva utvrđenih u Uredbi Ipe II na osnovu unaprijed definisanih, jasnih i transparentnih mjerljivih indikatora. Izvještaji o napretku iz člana 4 Uredbe o programu Ipe II uzimaju se kao referentna tačka u procjeni rezultata pomoći Ipe II.

Komisija će prikupiti podatke o učinku (indikatore procesa, rezultata i ishoda) iz svih izvora, koji će biti objedinjeni i analizirani u smislu praćenja napretka u odnosu na ciljeve i srednjoročne pokazatelje utvrđene za svaku od aktivnosti ovog programa, kao i Indikativnog strategijskog dokumenta.

U specifičnom kontekstu indirektnog upravljanja od strane države korisnice Ipe II, nacionalni IPA koordinatori (nipak) će prikupiti informacije o učinku akcija i programa (procesni, izlazni i indikatori ishoda) i koordinisati prikupljanje i proizvodnju indikatora koji dolaze iz nacionalnih izvora.

Sveukupni napredak će se pratiti sljedećim sredstvima: a) sistem monitoringa usmjerenog na rezultate (ROM); b) samostalni monitoring IPA II korisnika; c) samonadgledanje od strane delegacije EU; d) zajednički monitoring od strane Generalnog direktorata Evropske komisije za susjedstvo i pregovore o proširenju i IPA II korisnika, pri čemu će se usklađenost, koherentnost, efektivnost, efikasnost i koordinacija u sprovođenju finansijske pomoći redovno pratiti od strane IPA II Odbora za praćenje, uz podršku Sektorskih nadglednih odbora, koji će osigurati proces praćenja na nivou sektora.

Promovisaće se rodno osjetljiva evaluacija i praćenje, procjena rezultata rodne ravnopravnosti i primjena pristupa zasnovanog na pravima u pogledu implementacije projekta i rezultata projekta.

5 EVALUACIJA

Imajući u vidu važnost akcije, srednjoročna evaluacija za ovu akciju ili njene komponente biće obavljena kroz zajedničku misiju preko partnera koji je sprovodi.

Biće izvršena radi rješavanja problema, za potrebe učenja, posebno u pogledu budućeg programiranja i mogućnosti finansiranja novih akcija u sektorima koji se evaluiraju.

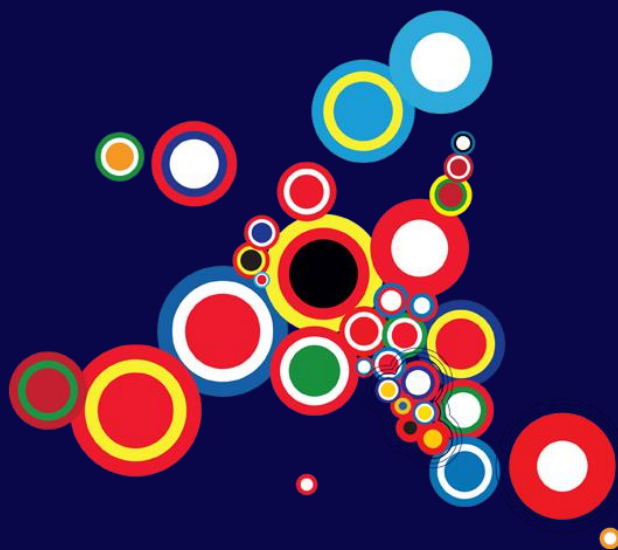
Evaluacioni izvještaji će se dijeliti s državom korisnicom Ipe II i drugim ključnim zainteresovanim stranama. Partner zadužen za sprovođenje i Komisija analiziraju zaključke i preporuke evaluacija i, gdje je to potrebno, u dogovoru s državom korisnicom Ipe II, zajednički odlučuju o daljim aktivnostima koje treba preduzeti i svim potrebnim prilagođavanjima, uključujući, ako je navedeno, preorijentaciju projekta.

INSTRUMENT PRETPRISTUPNE PODRŠKE (IPA II) 2014-2020

ANEKS IA BUDGETSKE PODRŠKE

Finansijskog sporazuma za 2016, 2019 i 2020. godinu

Sadržaj akcije

Opšti cilj ovog programa budžetske podrške je ublažavanje uticaja krize COVID-19 u Crnoj Gori.

Specifični ciljevi akcije su trostruki: smanjenje negativnih efekata krize na ekonomiju; očuvanje ranjivih socijalnih grupa od razarajućih efekata krize i garantovanje kontinuiranog pristupa osnovnim socijalnim uslugama; povećan pristup ranjivih preduzeća ekonomskim olakšicama.

Specifični indikatori i ciljani dijalog o politikama ublažit će rizike povezane s ovim programom. *Ad hoc* dopunske mjere povećaće kapacitete nacionalnih vlasti da se suoče sa posljedicama krize. Program je komplementaran sa ostalim postojećim akcijama koje sprovode EU i druge međunarodne organizacije. Jaka koordinacija sa donatorima, sa evropskom makrofinansijskom pomoći i sa evropskom regionalnom pomoći maksimalizovaće uticaj operacije i efikasnost podrške Evropske komisije protiv pandemijske krize.

Informacija o akciji	
Naziv akcionog programa	Godišnji akcioni program IPA II za godine 2016, 2019 i 2020
Naziv akcije	Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori
Identifikacioni broj akcije	IPA/2016/037-896. 03/ME/ Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori IPA/2019/041-169. 02/ME Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori IPA/2020/042-145. 06/ME/ Podrška odgovoru na krizu izazvanu virusom COVID-19 u Crnoj Gori
Informacija o sektoru	
IPA II sektor	Odgovor na krizu izazvanu virusom COVID-19
DAC Sector	15110 – Sektor javne politike i administrativno upravljanje
Budžet	
Ukupni troškovi	40.500.000 eura
EU doprinos	40.500.000 eura
Budžetska linija(e)	22.02 01 02
Upravljanje i sprovođenje	
Vid sprovođenja	I. Direktno : Ugovor o izgradnji države i osnaživanju, Direktno: ugovor o pružanju usluga kao podrška definisanju Ministarstva rada i socijalnog staranja prilikom sprovođenja niza aktivnih mjera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije II. Indirektno upravljanje od strane Međunarodne organizacije rada (MOR) za komplementarne aktivnosti: podrška definisanju Ministarstva rada i socijalnog staranja u sprovođenju niza aktivnih mjera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije
<i>Direktno upravljanje</i> EU Delegacija <i>Indirektno upravljanje:</i> Nacionalni organ ili drugo izvršno tijelo	Delegacija EU u Crnoj Gori Međunarodna organizacija rada (MOR)
Odgovorni za sprovođenje	Herman Špic (šef Sektora kooperacija) Andreas Glac (šef Sektora za finansije, ugovaranje i reviziju)
Lokacija	
Oblast koja ima koristi od akcije	Crna Gora
Vremenski okvir	
Krajnji rok za zaključivanje Finansijskih sporazuma sa državom korisnicom Ipe II	GAP 2016: Finansijski sporazum je potpisan 22/12/2017. godine GAP 2019: najkasnije 15. novembra 2020. godine GAP 2020: najkasnije 15. novembra 2020. godine

Krajnji rok za zaključivanje ugovora o doprinosu/ delegiranih sporazuma, ugovora o nabavci i dodjeli bespovratnih sredstava	GAP 2016: 3 godine od dana zaključenja Finansijskog sporazuma, s izuzetkom slučajeva iz člana 189 stav 2 Finansijske regulative. ¹ GAP 2019 i GAP 2020: 3 godine od dana zaključenja odgovarajućeg Finansijskog sporazuma, s izuzetkom slučajeva iz člana 114 stav 2 Finansijske regulative. ²		
Krajnji rok za operativno sprovođenje	6 godina od dana zaključenja Finansijskog sporazuma		
Krajnji rok za sprovođenje Finansijskog sporazuma (datum do kog sredstva alocirana za ovaj program treba da budu povučena a program zatvoren)	12 godina od dana zaključenja Finansijskog sporazuma		
Ciljevi politika/ Markeri (DAC forma)			
Opšti ciljevi politika	Nijesu targetirani	Značajan cilj	Glavni cilj
Participativni razvoj / dobro upravljanje	☐	☐	X
Pomoć životnoj sredini	X	☐	☐
Rodna ravnopravnost (uključujući žene u razvoju)	☐	X	☐
Razvoj trgovine	X	☐	☐
Reproduktivno zdravlje, majčinstvo, novorođenčad i zdravlje djeteta	☐	X	☐
Markeri RIO Konvencije	Nijesu targetirani	Značajan cilj	Glavni cilj
Biološka raznovrsnost	X	☐	☐
Borba protiv dezertifikacije	X	☐	☐
Ublažavanje klimatskih promjena	X	☐	☐
Adaptacija na klimatske promjene	X	☐	☐
Unutrašnji markeri³			
Migracije ⁴	☐	X	☐
Odgovor na COVID-19	☐	☐	X

¹ Uredba (EU, Euratom) br. 966/2012 Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. oktobra 2012. godine o finansijskim pravilima koja se primenjuju na opšti budžet Unije i stavljanju van snage Uredbe Savjeta (EZ, Euratom) br. 1605/2002, SL L 298, 26.10.2012., str.1.

² Uredba (EU, Euratom) br. 2018/1046 Evropskog parlamenta i Savjeta od 18. jula 2018. godine o finansijskim pravilima koja se primenjuju na opšti budžet Unije i stavljanju van snage Uredbe (EU, Euratom) br. 966/2012, SL-L 193, 30.07.2018., str.1.

³ Ovi markeri imaju različiti opseg/ obrazloženje od DAC kodova. Kriterijumi za objavljivanje u vezi sa kodiranjem finansijske propasti u CRIS / ABAC.

⁴ Pogledati napomenu Ares (2019) 1031349 od 19.02.2019.

OPIS AKCIJE

1.1 Ciljevi/rezultati

Opšti cilj ove budžetske podrške je ublažavanje uticaja krize COVID-19 u Crnoj Gori. **Specifični ciljevi** su trostruki:

- Ublažavanje negativnih efekata krize na ekonomiju;
- Očuvanje ranjivih socijalnih grupa od razarajućih efekata krize i garantovanje njihovog kontinuiranog pristupa osnovnim socijalnim uslugama;
- Povećani pristup ugroženih preduzeća, posebno onih koja su u vlasništvu žena, ekonomskim olakšicama.

Tokom sprovođenja programa, a u koordinaciji sa Evropskom makrofinansijskom pomoći i Programom ekonomskih reformi (PER), politički dijalog će se fokusirati na:

- Finalizaciju analize sistema socijalne zaštite i pripremu plana za konkretno sprovođenje reformi socijalne zaštite;
- Aktivne politike tržišta rada i ciljane mjere za povećanje mogućnosti zapošljavanja, posebno za one koji su izgubili posao zbog krize COVID-19;
- Osiguravanje da osobe koje su u neformalnom zaposlenju ispunjavaju uslove za pružanje pomoći i mjera podrške kako bi se izbjeglo nepovoljno predstavljanje ženske radne snage.
- Mjere za poboljšanje poslovnog okruženja za mikro i mala preduzeća;
- Mjere za promociju formalizacije sive ekonomije; Potreba da oporavak nakon COVIDa-19 odražava principe održivosti, otpornosti i klimatske neutralnosti koji olakšavaju prelazak na ekonomičnu ekonomiju, koja se koristi resursima i na taj način integriše principe koji su sadržani u Evropskom zelenom sporazumu.

Specifični indikatori i ciljani dijalog o politikama ublažiće rizike u vezi sa ovim programom, a *ad-hoc* dopunske mjere će povećati kapacitete nacionalnih vlasti da se suoče sa posljedicama krize.

1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera COVID-19;
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste šemu grantova ponuđenih kroz program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja likvidnosti i otpornosti na krizu COVID;
3. Iznos državnog budžeta za najugroženije ljude;
4. Poboljšanje efikasnosti Sistema za upravljanja slučajem smanjenjem prosječnog broja slučajeva po operateru;
5. Usvajanje zakonodavna koje bi osiguralo napredak u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.

Program je komplementaran sa postojećim akcijama koje sprovode EU i druge međunarodne organizacije. Jaka koordinacija sa donatorima, sa evropskom makro finansijskom pomoći i sa evropskom regionalnom pomoći u tom području, maksimalizovaže uticaj operacije i efikasnost podrške Evropske komisije usljed krize uzrokovane pandemijom.

1.2 Glavne aktivnosti

1.2.1 Budžetska podrška

Akcija se sastoji od novog ugovora o budžetskoj podršci (Ugovor za osnaživanje), koji će pomoći Crnoj Gori kroz finansijske transfere, dijalog o politici i razvoj kapaciteta:

1.2.2. Komplementarna podrška

Komplementarna podrška će se koristiti za sledeće aktivnosti:

- Podrška Ministarstvu ekonomije u brzom primjeni grant šeme za mikro i mala preduzeća;
- Podrška u definisanju Ministarstva rada i socijalnog staranja prilikom sprovođenja niza aktivnih mjera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije.

Aktivnosti će osnažiti kapacitete Ministarstva ekonomije i Ministarstva rada i socijalnog staranja, koji su snažno uključeni u upravljanje krizom COVID-19. Pored toga, oni će doprinijeti blagovremenom pružanju usluga u korist krajnjih korisnika ove budžetske podrške.

Pored toga, projekat pružanja nefinansijskih usluga mikro i malim preduzećima (mentorski servisi) treba da se finansira iz Instrumenta za evropsku integraciju.

Logička matrica

Niz rezultata			Indikator	Izvor podataka
UTICAJ	Uticao (opšti cilj)	<i>Ublažiti uticaj krize COVID-19 u Crnoj Gori</i>	- Stopa rasta BDP-a - Budžetski deficit kao% BDP-a - Stopa nezaposlenosti*	- Godišnji izveštaji: MONSTAT - Centralna banka - Ministarstvo finansija - Međunarodna zajednica (ECFIN, MMF, SB)
REZULTAT(I)	Rezultat 1 (specifični cilj)	<i>Makroekonomski efekti krize na ekonomiju su smanjeni</i>	- Broj subvencionisanih zarada - Broj korisnika mjera Vlade	- Statistike koje pruža informacijski sistem programa za subvencije - Izveštaji o sprovođenju mjera Vlade povodom COVIDa-19 - Evaluacioni izveštaj
	Rezultat 2 (specifični cilj)	<i>Ranjive društvene grupe su sačuvane od destruktivnih efekata krize</i>	- Broj korisnika socijalne kartice * - Broj slučajeva unešenih u Sistem upravljanja predmetima - Iznos socijalnih davanja u% državnog budžeta - Broj nezaposlenih *	- Statistike koje pruža sistem socijalnih kartica - Izveštaji o izvršenju (izmijenjenog) državnog budžeta za 2020.godinu i o državnog budžeta 2021. godine - Statistiku koju pruža Zavod za zapošljavanje

Niz rezultata			Indikator	Izvor podataka
				- <i>Evaluacioni izvještaj</i>
	Rezultat 3 (specifični cilj)	<i>Povećan pristup ugroženih preduzeća ekonomskim olakšicama</i>	- <i>Broj korisnika programa grantova *</i> - <i>Broj preduzeća koja mogu pristupiti kreditnim instrumentima *</i> - <i>Broj preduzeća koja mogu pristupiti nefinansijskim uslugama *</i>	- <i>Izveštaji o sprovođenju mjera vlade na COVID-19</i> - <i>Izveštaji koje su pripremili Monstat, Centralna banka i Ministarstvo ekonomije, kao i međunarodna zajednica (ECFIN, MMF, SB)</i> - <i>Evaluacioni izvještaj</i>
OČEKIVANI ISHOD(I)	Očekivani ishod(i) u vezi sa Rezultatom 1	<i>1.1 Mjere Vlade kao odgovor na krizu uspješno se sprovode</i>	<i>Broj mjera Iznos podrške u% BDP-a Status sprovođenja mjera Vlade</i>	- <i>Izveštaji o sprovođenju mjera Vlade na COVID-19</i> - <i>Izveštaji civilnog društva i međunarodnih organizacija</i>
	Očekivani ishod(i) u vezi sa Rezultatom 2	<i>2.1 Programi podrške ranjivim grupama i dalje se uspješno primjenjuju</i>	<i>Broj programa Implementacioni status</i>	- <i>Izveštaji Vlade</i> - <i>Izveštaji civilnog društva i međunarodnih organizacija</i>
	Očekivani ishod(i) u vezi sa Rezultatom 3	<i>3.1 Finansijski i nefinansijski programi koji olakšavaju pristup likvidnosti malim i srednjim preduzećima uspješno se sprovode</i>	<i>Broj programa Iznos kapitala koji je na raspolaganju javnim i privatnim institucijama</i>	- <i>Izveštaji Vlade</i> - <i>Izveštaji civilnog društva i međunarodnih organizacija</i>

* Indikator će biti podijeljen prema polu i etničkoj pripadnosti, kad god je to moguće.

2. IMPLEMENTACIJA

2.1 Obrazloženje iznosa dodeljenog budžetskoj podršci

Iznos dodijeljen komponenti budžetske podrške je 40 miliona eura (0,5 miliona eura za komplementarnu podršku). Taj iznos proizilazi iz najnovijih predviđanja fiskalnog uticaja krize, što bi moglo rezultirati nedostatkom prihoda i dodatnom potrošnjom koja se procjenjuje na oko 877 miliona eura (oko 9% BDP-a).

2.2 Kriterijumi za isplatu budžetske podrške

a) Opšti uslovi za isplatu svih tranši su sljedeći:

- Zadovoljavajući napredak u implementaciji mjera Vlade kao reagovanje na COVID-19 i stalna vjerodostojnost i relevantnost istih;
- Održavanje vjerodostojne i relevantne makroekonomske politike orijentisane na stabilnost ili napredak ostvaren u obnavljanju ključnih bilansa;

- Zadovoljavajući napredak u sprovođenju reformi za poboljšanje upravljanja javnim finansijama, uključujući mobilizaciju domaćeg prihoda, i stalna relevantnost i verodostojnost programa reformi;
- Zadovoljavajući napredak u pogledu pristupa javnosti dostupnim, blagovremenim, sveobuhvatnim i zdravim informacijama o budžetu.

b) Sljedeći indijatori učinka za isplatu varijabilne tranše koristiće se za mjerenje efikasnosti odgovora na krizu COVID-19:

1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera povodom COVIDa-19;
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste program grantova koji se nudi kroz program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja njihove likvidnosti i otpornosti na krizu izazvanu COVIDom-19;
3. Iznos socijalnih davanja za najugroženije osobe;
4. Prosječan broj slučajeva od strane operatera u Sistemu upravljanja slučajevima;
5. Usvajanje potrebnog zakonodavstva za osiguranje napretka u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.

Tabela sa detaljnim opisom indikatora, načinom tumačenja i osnovnim mjerilima, kao i datumom isporuke i izvorom verifikacija, dostupna je u prilogima 1 i 2.

Odabrani indikatori i ciljevi koji će se koristiti za isplatu primjenjivaće se tokom trajanja akcije. Međutim, u propisno opravdanim okolnostima, nacionalni IPA koordinator može podnijeti zahtjev Komisiji za promjenu ciljeva i indikatora.

Imati na umu da je svaku promjenu ciljeva potrebno unaprijed dogovoriti, ajkasnije do kraja prvog kvartala procijenjene godine. Dogovorene promjene ciljeva i indikatora će biti unaprijed dogovorene i mogu se odobriti u pisanom obliku (bilo putem formalne izmjene Finansijskog sporazuma ili razmjenom pisama).

U slučaju značajnog pogoršanja osnovnih vrijednosti, isplate budžetske podrške mogu se obustaviti, smanjiti ili ukinuti u skladu sa odgovarajućim odredbama Finansijskog sporazuma.

2.3 Detalji budžetske podrške

Komponenta budžetske podrške sastoji se od fiksne i varijabilne tranše koja će se indikativno isplatiti u septembru 2020. godine (fiksna tranša) i septembru 2021. godine (varijabilna tranša).

Budžetska podrška pruža se kao direktna nenamjerna budžetska podrška nacionalnoj blagajni.

Organizaciona struktura i odgovornosti

Kao dio prerogativa za izvršenje budžeta i radi zaštite finansijskih interesa Unije, Komisija može učestvovati kao posmatrač u upravljačkim strukturama uspostavljenim da upravljaju sprovođenjem akcije.

2.4 Nadgledanje djelovanja i izvještavanje

Svakodnevni tehnički i finansijski nadzor nad sprovođenjem ove akcije biće kontinuirani proces i dio odgovornosti partnera. U tom cilju, implementacioni partner će uspostaviti stalni interni, tehnički i finansijski sistem praćenja akcije i razraditi redovne izvještaje o napretku (ne manje od godišnjih) i završnih izvještaja. Svaki izvještaj mora pružiti tačan prikaz sprovođenja akcije, poteškoća koje se susreću, uvedenih promjena, kao i stepen ostvarenja rezultata (rezultata i direktnih rezultata) mjereno odgovarajućim indikatoima, koristeći referentnu listu indikatora rezultata. Izveštaj će biti sastavljen na takav način da omogućava nadgledanje predviđenih i korišćenih sredstava i detalje budžeta akcije. Završni izvještaj, narativni i finansijski, obuhvatiće cjelokupno razdoblje sprovođenja akcije.

Ministarstvo finansija (*tbc*), u uskoj saradnji sa Ministarstvom ekonomije i Ministarstvom rada i socijalnog staranja, biće odgovorno za nadgledanje i izvještavanje o sprovođenju ove akcije. U tu svrhu, implementirani partneri uspostavljaju stalni interni, tehnički i finansijski sistem praćenja i razrađuju redovne izvještaje o napretku (ne manje od godišnjeg). Svaki izvještaj mora pružiti tačan prikaz sprovođenja operacija, poteškoća koje se susreću, uvedenih promjena, kao i stepen ostvarenja rezultata (rezultata i direktnih rezultata) mjereno odgovarajućim indikatorima, koristeći referentnu listu indikatora rezultata. Opis realizovanih akcija vidljivosti, u skladu sa planom vidljivosti. Završni izvještaj, narativni i finansijski, obuhvatiće cjelokupno razdoblje sprovođenja akcije.

Izveštaji će biti objavljeni kako bi se omogućio javni nadzor.

Komisija može vršiti dodatne nadgledne posjete i preko svog osoblja i preko nezavisnih konsultanata koje je Komisija direktno angažovala za sprovođenje nezavisnog nadgledanja (ili ih je angažovao odgovorni agent kojeg je Komisija ugovorila za sprovođenje takvih nadgledanja).

2.5 Evaluacija i revizija

Imajući u vidu važnost akcije, srednjoročna / finalna evaluacija za ovu akciju ili njene komponente biće obavljena putem nezavisnih konsultanata koje je ugovorila Komisija.

Srednjoročna / finalna evaluacija će se vršiti u cilju odgovornosti i učenja na različitim nivoima (uključujući reviziju politike), posebno uzimajući u obzir uticaj javnih troškova na krajnje korisnike koji su identifikovani u akciji i sposobnost državnih vlasti da reaguju na nepoznate izazove koje su uzrokovale pandemijske krize.

Komisija će obavijestiti implementacionog partnera najmanje 30 dana unaprijed o datumima predviđenim za evaluacijske misije. Implementacioni partner će efikasno i djelotvorno sarađivati sa evaluacionim ekspertima, a između ostalog će im pružiti sve potrebne informacije i dokumentaciju, kao i pristup projektnim prostorijama i aktivnostima.

Evaluaciji izvještaj biće podijeljen korisniku Ipe II i drugim ključnim zainteresovanim stranama. Implementacioni partner i Komisija analiziraju zaključke i preporuke evaluacija i, po potrebi, u dogovoru sa korisnikom Ipe II, zajedno odlučuju o naknadnim aktivnostima koje treba preduzeti i svim potrebnim prilagođavanjima.

LISTA ANEKSA

- 1. Indikatori učinka za potrebe isplata**
- 2. Organizacija i raspored isplata**
- 3. Komplementarne aktivnosti**
- 4. Okvir za ocjenu učinka (*ukoliko je dostupan*)**

5.

ANEKS 1: Indikatori učinka za potrebe isplata

Indikator 1:	Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije isplaćene kroz drugi paket mjera COVID-19.
Cilj:	Najmanje 90%
Program:	Mjere Vlade na krizu COVID
Odgovorna institucija:	Ministarstvo finansija i Ministarstvo ekonomije
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvantitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	Procenat
Periodičnost mjerenja:	Pojedinačno mjerenje
Razvoj i kvalitet	
Metod prikupljanja podataka:	Kroz <i>ad hoc</i> internet stranicu „Program za subvencioniranje“
Odsjeci zaduženi za prikupljanje:	Ministarstvo ekonomije - Generalni direktorat za investicije, razvoj MSP i upravljanje fondovima EU
Metoda računanja:	Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije plaćene od usvajanja „Mjera Vlade kao odgovor na krizu“ od ukupnog broja primljenih zahtjeva
Sredstva interpretacije	
Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Nema ih
Sredstva interpretacije:	Indikator se odnosi na sljedeće subvencije planirane u okviru drugog paketa mjera COVID-19: subvencije za plate.
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	Do 31/12/2020. godine

Indikator 2:	Broj mikro i malih preduzeća koja koriste šemu grantova ponuđenih kroz Program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, sa ciljem da povećaju svoju likvidnost i otpornost na krizu COVID.
Cilj:	Najmanje 100 mikro i malih preduzeća, među kojima je najmanje 20 u vlasništvu žena
Program:	Mjere reagovanja Vlade na krizu COVID
Odgovorna institucija:	Ministarstvo ekonomije
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvantitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	Absolutni broj
Periodičnost mjerenja:	Pojedinačno mjerenje
Razvoj i kvalitet indikatora	

Metoda prikupljanja podataka: Izvještaji o sprovođenju Programa za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, uključujući raščlanjene po sektorima i broju zaposlenih.

Odsjeci zaduženi za prikupljanje: Ministarstvo ekonomije - Generalni direktorat za investicije, razvoj MSP i upravljanje fondovima EU

Metoda računanja: Broj grantova dodijeljenih mikro i malim preduzećima od usvajanja „Mjera Vlade kao odgovor na krizu“

Sredstva interpretacije

Poznata ograničenja i pristrasnosti: Nema ih

Sredstva interpretacije: Mikro i mala preduzeća su definisana u skladu sa evropskom klasifikacijom MSP. Šema grantova može biti u različitim oblicima, uključujući nadoknadu operativnih troškova ili troškove inovacije podnošenjem dokumenata kojima se isti opravdanju. Takođe može podrazumijevati sufinansiranje od strane preduzetnika, i može ciljati na postojeće klastere kompanija sa ciljem da se očuva i ojača lanac snabdijevanja.

Raspored dokumentacije

Datum isporuke: 01/07/2021. godine

Indikator 3: Iznos socijalnih davanja iz državnog budžeta za najugroženije osobe

Cilj: Ne manje od 50.860.000 eura (podložno indeksaciji)

Program: Nema ih

Odgovorna institucija: Ministarstvo finansija i Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Opis indikatora

Vrsta indikatora: Kvantitativni indikator

Jedinica za mjerenje: Absolutni broj

Periodičnost mjerenja: Pojedinačno

Posljednji poznat rezultat: Odobrena sredstva za socijalna davanja za najugroženije osobe iz državnog budžeta za 2020. godinu: Dječiji dodatak: 5.300.000,00; Porodična pomoć (obezbjeđenja): 15.500.000,00; Podrška za pomoć i njegu, lična invalidnina, nadoknada roditelja za invalide: 25.160.000,00; Pojedinačna finansijska podrška / pomoć: 700.000,00; Njega štićenika/ odjeljenja u domovima: 4.200.000,00 (Ukupni dodaci 50.860.000 eura).

Razvoj i kvalitet indikatora

Metoda prikupljanja podataka: Izmijenjeni državni budžet za 2020. godinu, usvojen državni budžet za 2021. godinu, izvještaji o izvršenju budžeta

Odsjeci zaduženi za prikupljanje: Uprava za informacije i analitička i statistička pitanja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja

Metoda računanja: Izračun ukupnog iznosa socijalnih davanja mora se izvršiti u skladu sa zakonodavstvom na snazi u trenutku potpisivanja Finansijskog sporazuma, uzimajući u obzir broj korisnika na dan 01.07.2021. godine I način indeksacije koji se koristi na dan 01/07/2020. godine

Sredstva interpretacije

Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Broj korisnika se mijenja iz godine u godinu, pa tako i iznosi. Da bi iznosi različitih godina bili uporedivi, mora se primijeniti metoda indeksacije koja je u upotrebi u julu 2020. godine.
Sredstva interpretacije:	Najugroženije osobe koje su uzete u obzir u izračunavanju indikatora uključuju korisnike socijalne kartice: 1. Korisnici materijalnih davanja (djeca i osobe sa invaliditetom, djeca i porodice sa materijalnim potrebama i drugi); 2. Korisnici dječije zaštite i socijalnih usluga - upravljanje slučajevima (djeca bez roditeljskog staranja - na hraniteljstvu i u dečjem domu „Mladost“, djeca sa smetnjama u malim grupama, djeca koja su u sukobu sa zakonom, djeca u Centru „Ljubović“, žrtve porodičnog nasilja - Baza porodičnog nasilja, žrtve drugih vrsta nasilja, žrtve vršnjačkog nasilja, starije osobe u staračkim domovima - Pljevlja, Bijelo Polje, Grabovac, odrasle osobe sa invaliditetom u Institutu „Komanski most“, ranjive odrasle osobe u hraniteljskoj zaštiti, ranjiva djeca i osobe pod starateljstvom i drugi korisnici koji se ne smatraju posebno ranjivim
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	31/07/2020. godine (dopunjeni državni budžet) i 31/12/2020. godine (državni budžet za 2021. godinu)

Indikator 4:	Prosječan broj slučajeva po operateru u Sistemu upravljanja slučajevima
Target:	Smanjenje od 20%
Program:	Nema
Odgovorna institucija:	Ministarstvo rada
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvalitativni i kvantitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	Prosjek
Periodičnost mjerenja:	Pojedinačno
Posljednji poznati rezultat:	01/07/2020 Jedan menadžer (operater) u prosjeku je odgovoran za 98 slučajeva ⁹
Razvoj i kvalitet indikatora	
Metoda prikupljanja podataka:	Informacioni sistem socijalne zaštite - SVIS ¹⁰¹¹
Odsjeci zaduženi za prikupljanje:	Uprava za informacije i analitička i statistička pitanja, Ministarstvo rada i socijalnog staranja
Metoda računanja:	Konačni broj slučajeva po operateru - početni broj slučajeva po operateru / početni broj slučajeva po operateru
Sredstva interpretacije	
Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Smanjenje prosječnog broja slučajeva po operateru može biti rezultat smanjenog broja slučajeva unešenih u sistem

⁹ Prosječan broj slučajeva po rukovodiocu predmeta varira od centra do centra. Pokazatelj uzima u obzir samo centre za socijalni rad sa najvećim prosječnim brojem po rukovodiocima slučajeva: Cetinje (128,5), Golubovci (111), Podgorica (88) Danilovgrad (88), Bijelo Polje (74). Način izračunavanja za definisanje prosječnog broja predmeta: $128,5 + 111 + 88 + 88 + 74 = 489,5 / 5 = 97,9$ (98 slučajeva)

¹⁰ Broj zaposlenih i trenutno angažovanih u sistemu upravljanja predmetima u ovih pet centara na gore pomenutim slučajevima je: 28 izvora informacija (socijalna kartica)

¹¹ Izvor verifikacije koja potvrđuje broj radnika je: Plaćanja (iz informacionog sistema)

Sredstva interpretacije:	U izračunu se uzimaju u obzir svi tekući slučajevi u sistemu upravljanja slučajevima na dan 01.07.2021. godine
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	01/07/2021. godine

Indikator 5:	Usvajanje zakonodavstva koje će osigurati napredak u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine
Cilj:	Usvajanje neophodnog zakonodavstva
Program:	Program reforme upravljanja javnim finansijama
Odgovorna institucija:	Ministarstvo finansija
Opis indikatora	
Vrsta indikatora:	Kvalitativni indikator
Jedinica za mjerenje:	N/A
Periodičnost mjerenja:	Jedinstven
Posljednji poznat rezultat:	31/12/2019. godine
Razvoj i kvalitet indikatora	
Method of data collection:	Službeni list Crne Gore i usvojeni državni budžet za 2021. godinu.
Odsjeci zaduženi za prikupljanje:	Ministarstvo finansija, Direkcija za budžet
Metoda računanja:	N/A
Sredstva interpretacije	
Poznata ograničenja i pristrasnosti:	Uvođenje srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine može zavisiti i od usvajanja priručnika / pravilnika koji nužno ne trebaju podzakonske propise.
Sredstva interpretacije:	Uvođenje srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžetiranja predstavlja proces koji se sprovodi korak po korak. Ovaj pokazatelj uzima u obzir aktivnosti planirane za 2020. godinu u okviru Akcionog plana za reformu UJF.
Raspored dokumentacije	
Datum isporuke:	31/12/2020. godine

ANEKS 2: Organizacija i raspored isplata

Ovaj dodatak pokriva sljedeća četiri glavna područja u skladu sa kontekstom države / sektora u kome se vrši intervencija: (1) odgovornosti; (2) okvirni raspored isplate; (3) opšti uslovi za svaku tranšu plaćanja; (4) posebne uslove za svaku tranšu plaćanja.

1. Odgovornosti

Na osnovu uslova isplate predviđenih Finansijskim ugovorom, nacionalni službenik za ovjeravanje uputiće službeni zahtjev Evropskoj komisiji za isplatu svake tranše u skladu sa rasporedom navedenim u tabeli A niže. Zahtjev mora da sadrži: (i) potpunu analizu i opravdanje za isplatu sredstava, sa priloženim potrebnim pratećim dokumentima; (ii) obrazac finansijske informacije, uredno potpisan, kako bi se olakšala odgovarajuća uplata.

2. Okvirni raspored isplate

Okvirni raspored isplade je dat u tabeli niže:

Tabela A: Okvirni raspored isplade

Fiskalna godina države	2020				2021				
Vrsta tranše	Q1	Q2	Q3	Q4	Q1	Q2	Q3	Q4	Ukupno
Fiksna tranša			28 M€						28 M€
Varijabilna tranša							12 M€		12 M€
Ukupno			28M€				12 M€		40 M€

3. Generalni uslovi za raspodjelu tranši

Opšti uslovi koji su navedeni u nastavku za isplatu svake tranše primenjivaće se na isplatu svih tranši i svi zahtjevi za oslobađanje tranši moraju biti praćeni svim odgovarajućim informacijama i dokumentima.

Tabela B: Generalni uslovi za isplatu tranši

Oblast	Uslovi	Izvor verifikacija
Javna politika	Zadovoljavajući napredak u sprovođenju Vladinih mera odgovora na krizu COVID-a i stalna vjerodostojnost i relevantnost tog ili bilo kog naslednika tekućih mera reagovanja COVID-19.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primary: Government Response Measures reports; Secondary: International organizations' assessments; reports of non-governmental organizations; Quarterly expenditure reports, according to the corresponding MFA conditionality.
Makroekonomska stabilnost	Sprovođenje vjerodostojne makroekonomske politike o stabilnosti.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primarno: Program ekonomskih reformi (PER); Sekundarno: EC DG ECFIN Procjena; MMF Član. IV Procjene.
Upravljanje javnim finansijama	Zadovoljavajući napredak u implementaciji programa za poboljšanje upravljanja javnim finansijama.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primarno: Godišnji izvještaj o nadgledanju UJF; Sekundarno: Specijalna grupa za RJU; SIGMAina osnovna procjena upravljanja javnim finansijama; MMF Član. IV procjene, procjena tehničke podrške.
Vidljivost budžeta	Zadovoljavajući napredak u pogledu pristupajavnosti dostupnih, blagovremenih, sveobuhvatnih i zdravih budžetskih informacija.	Fiksna tranša, varijabilna tranša I: Primarno: Godišnji izvještaj o nadgledanju UJF; Sekundarno: Specijalna grupa za RJU; SIGMAina osnovna procjena upravljanja javnim finansijama; Otvorena anketa o budžetu (Međunarodno budžetsko partnerstvo), procjene tehničke podrške.

4. Posebni uslovi za raspodjelu tranši

Posebni uslovi za isplatu navedeni su u tabelama C i D i primjenjuju se na isplate varijabilne tranše. Zahtjevi za isplatu tranši moraju biti praćeni svim odgovarajućim informacijama i dokumentima o posebnim uslovima.

Tabela C: Specifični uslovi za isplatu varijabilne tranše

Tranša	GAP	Iznos (eura)	Okvirni datum zahtjeva za isplatu (mjesec/godina)	Okvirni datum isplate (mjesec/godina)	Uslovi / kriterijumi / aktivnosti za isplatu	Izvor verifikacije, uključujući vreme i dostupnost podataka (gdje je primjenljivo)
Varijabilna tranša	2016	5.334.025	Jul 2021	Septembar 2021	Indikatori za varijabilnu tranšu Detalji u Aneksu 1	Detalji u Aneksu 1
	2020	6.665.975	Jul 2021	Septembar 2021	Indikatori za varijabilnu tranšu Detalji u Aneksu 1	Detalji u Aneksu 1
	Ukupno	12,000,000				

Uslovi isplate promjenljive tranše su postavljeni za prvu godinu i mogu se mijenjati.

Računanje varijabilne tranše

Svaki kvantitativni indikator biće ocijenjen sa 0, 0,5 ili 1, zavisno od toga da li je došlo do (i) neznatnog ili beznačajnog napretka do 49,99%, (ii) značajnog, ali djelimičnog napretka između 50-79,99% ili (iii) ciljanog, ispunjenog iznad 80%.

Raspodjela tranši će se izračunati sumiranjem rezultata pet indikatora.

Indikatori prema Tabeli D	Značaj	Prva godina maksimalni iznos eura	GAP
1. Broj prihvatljivih zahtjeva za subvencije plaćene kroz drugi paket mjera COVID	26%	3.100.000	GAP 2016 i GAP 2020
2. Broj mikro i malih preduzeća koja koriste program grantova koji se nudi kroz program za podsticanje konkurentnosti privrede Crne Gore, u cilju povećanja njihove likvidnosti i otpornosti na krize uzrokovane COVIDom.	26%	3.100.000	GAP 2016
3. Iznos socijalnih davanja za najugroženije osobe.	18%	2.150.000	GAP 2020
4. Prosječan broj slučajeva po operateru u Sistemu upravljanja slučajevima.	18%	2.150.000	GAP 2020
5. Usvajanje potrebnog zakonodavstva za osiguranje napretka u uvođenju srednjoročnog budžetskog okvira i programskog budžeta od 2021. godine.	12%	1.500.000	GAP 2020
Ukupno	100%	12.000.000	

ANEKS 3: Komplementarne aktivnosti: indikativni presjek budžeta i planiranje za procedure ugovaranja

MODALITETI IMPLEMENTACIJE	BUDGET (U MILIONIMA EURA)			
	Ukupno	EU doprinos		
		GAP 2016	GAP 2019	GAP 2020
INDIREKTNO UPRAVLJANJE (UGOVOR O DOPRINOSU) Podrška Ministarstvu rada i socijalnog staranja u definisanju i sprovođenju niza aktivnih mjera na tržištu rada za one koji su izgubili posao zbog pandemije.	0,20		0,20	
NABAVKA (DETALJI PREMA TIPU UGOVORA TREBA DA BUDU OBEZBIJEĐENI) Podrška Ministarstvu ekonomije u brzom primjeni grant šeme za mikro i mala preduzeća	0,20			0,20
Vidljivost i komunikacija za budžetsku podršku	0,01		0,01	
Srednjoročna/finalna evaluacija budžetske podrške	0,09		0,09	
DIREKTNO UPRAVLJANJE KROZ BUDŽETSKU PODRŠKU	40,00	5.334.025	28,00	6.665.975
UKUPNO	40,50	5.334.025	28,30	6.865.975

ANEKS II – OPŠTI USLOVI

SADRŽAJ

ANEKS II – OPŠTI USLOVI.....	65
-------------------------------------	-----------

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica Ipe II Ugovorno tijelo.....

Član 1 – Opšta načela.....	66
Član 1a – Obaveza obavještanja, administrativne sankcije i nečinjenje.....	68
Član 2 – Vidljivost i komunikacija.....	69
Član 3 – <i>Ex ante</i> kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratne pomoći i <i>ex post</i> kontrole ugovora i bespovratne pomoći koje će sprovesti Komisija.....	70
Član 4 – Bankovni računi, računovodstveni sistemi i prepoznati troškovi.....	71
Član 5 – Odredbe koje se odnose na uplate koje Komisija izvršava državi korisnici Ipe II.....	72
Član 6 – Prekid plaćanja.....	73
Član 7 – Povraćaj sredstava.....	73

Drugi dio: Odredbe koje se primjenjuju na budžetsku podršku.....

Član 8 – Dijalog u domenu javnih politika	74
Član 9– Verifikacija uslova i isplata.....	74
Član 10 – Transparentnost budžetske podrške.....	74
Član 11 – Povraćaj sredstava budžetske podrške.....	74

Treći dio: Odredbe koje se primjenjuju na ovaj Sporazum bez obzira na model upravljanja.....

Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rokovi za ugovaranje.....	59
Član 13 – Dozvole i ovlašćenja.....	60
Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja.....	60
Član 15 – Prava intelektualne svojine.....	60
Član 16 – Konsultacije između države korisnice Ipe II i Komisije.....	61
Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma.....	61
Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma.....	61
Član 19 – Okončanje ovog Finansijskog sporazuma.....	63
Član 20 – Dogovoreni mehanizmi za rješavanje sporova.....	63

Prvi dio: Odredbe koje se primjenjuju na aktivnosti za koje je država korisnica Ipe II Ugovorno tijelo

Član 1 – Opšta načela

- (1) Cilj Prvog dijela je da se propišu pravila koja se odnose na sprovođenje povjerenih zadataka vezanih za izvršenje budžeta kao što je opisano u Aneksu I i da se definišu prava i obaveze koje država korisnica Ipe II i Komisija imaju prilikom obavljanja ovih zadataka.

Prvi dio primjenjuje se na zadatke vezane za izvršenje budžeta, koji su povjereni državi korisnici Ipe II i koji se odnose samo na doprinos Unije, ili koji su kombinovani sa sredstvima države korisnice Ipe II ili sredstvima treće strane, ukoliko se ta sredstva implementiraju prilikom zajedničkog kofinansiranja, tj. tamo gdje su udružena.

- (2) Država korisnica Ipe II ostaje odgovorna za ispunjenje obaveza propisanih ovim Finansijskim sporazumom i Okvirnim sporazumom, čak iako na druge subjekte navedene u Aneksu I prenosi obavljanje određenih povjerenih zadataka vezanih za izvršenje budžeta. Komisija, naročito, zadržava pravo da obustavi plaćanja i da obustavi i/ili okonča ovaj Finansijski sporazum na osnovu postupanja, nepostupanja i/ili okolnosti u kojima se našao bilo koji od određenih subjekata.

- (3) Zadatke navedene u stavu 1 ovog člana izvršava država korisnica Ipe II u skladu sa procedurama i standardnim dokumentima koje propisuje i objavljuje Komisija vezano za dodjelu ugovora o nabavkama i bespovratnoj pomoći u eksternim akcijama, koji su na snazi u trenutku pokretanja postupka o kojem je riječ (PRAG), kao i u skladu sa neophodnim standardima vidljivosti i komunikacije navedenim u članu 2 stav 2.

Država korisnica Ipe II vodi postupke nabavki i dodjele bespovratne pomoći, zaključuje ugovore koji iz ovih postupaka proizilaze i osigurava da su sva dokumenta relevantna za revizorski trag napisana jezikom ovog Finansijskog sporazuma. U svrhu prvog dijela ovog Finansijskog sporazuma, svako pozivanje na ugovore o grantu će takođe sadržavati ugovor o kontribuciji, a svaka veza sa korisnikom grantova će takođe uključivati organizacije koje imaju potpisane ugovore o kontribuciji.

- (4) Država korisnica Ipe II poštuje minimalnu stopu svog doprinosa navedenog u Aneksu I. U slučaju doprinosa i iz države korisnice Ipe II i iz Unije, doprinos države korisnice Ipe II biće na raspolaganju isto kad i odgovarajući doprinos Unije.

(5) Korisnica Ipe II čuva sva relevantna prateća finansijska i ugovorna dokumenta od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma ili ranijeg datuma ukoliko su postupak nabavki, poziv za dostavljanje predloga ili postupak direktne dodjele bespovratne pomoći pokrenuti prije stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma:

(a) Za postupak nabavki, naročito:

- a) Obavještenje o najavi sa dokazom o objavljivanju obavještenja o nabavci i bilo kakvih ispravki;
- b) Imenovanje Odbora za uži izbor;
- c) Izvještaji o užem izboru (uključujući anekse) i prijave;
- d) Dokaz o objavljivanju obavještenja o užem izboru;
- e) Pisma kandidatima koji nisu ušli u uži izbor;
- f) Poziv za učešće u tenderu ili ekvivalentnom postupku;
- g) Tenderski dosije uključujući anekse, pojašnjenja, zapisnike sa sastanaka, dokaz o objavljivanju;
- h) Imenovanje Odbora za evaluaciju;
- i) Izvještaj o otvaranju tendera, uključujući anekse;
- j) Izvještaj sa evaluacije/pregovaranja, uključujući anekse i primljene ponude¹²;
- k) Obavještenje;
- l) Prorpatno pismo za dostavljanje ugovora;
- m) Pisma neuspješnim kandidatima;
- n) Obavještenje o dodjeljivanju/ poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- o) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci, izvještaji o sprovođenju i relevantna korespondencija.

(b) Za pozive za dostavljanje predloga i direktnu dodjelu bespovratne pomoći, naročito:

- a) Imenovanje Odbora za evaluaciju;
- b) Početni i administrativni izvještaj, uključujući anekse i dostavljene prijave¹³;
- c) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima nakon procjene sažetka projekta;
- d) Izvještaj o procjeni sažetka projekta;
- e) Izvještaj o evaluaciji potpune prijave ili izvještaj sa pregovaranja sa relevantnim aneksima;
- f) Provjera prihvatljivosti i prateća dokumenta;

¹² Eliminacija neuspjelih ponuda pet godina nakon zatvaranja postupka nabavki.

¹³ Eliminacija neuspjelih prijave tri godine nakon zatvaranja postupka dodjele bespovratne pomoći.

- g) Pisma uspješnim i neuspješnim kandidatima sa odobrenom listom rezervi nakon potpune procjene prijave;
- h) Prorpatno pismo za dostavljanje ugovora o dodjeli bespovratne pomoći;
- i) Obavještenje o dodjeljivanju/ poništenju, uključujući dokaz o objavljivanju;
- j) Potpisani ugovori, izmjene, dodaci i relevantna korespondencija.

Osim toga, finansijska i ugovorna dokumenta iz stava 5(a) i (b) ovog člana dopunjavaju se svim relevantnim pratećim dokumentima kao što se zahtijeva procedurama iz odjeljka 3 ovog člana, kao i svim relevantnim dokumentima koja se odnose na plaćanja, povraćaj sredstava i operativne troškove, na primjer izvještajima o projektima i provjerama na licu mjesta, prihvatanju roba i radova, garancijama, jamstvom, izvještajima nadzornih organa.

Period čuvanja je isti za sva relevantna finansijska i ugovorna dokumenta, u skladu sa članom 49 Okvirnog sporazuma.

(6) U svrhu primjene člana 25 Okvirnog sporazuma u vezi sa zaštitom podataka, lični podaci se:

- obrađuju na zakonit, pravičan i transparentan način u odnosu na podatke subjekta;
- prikupljaju za određene, izričite i zakonite svrhe i dalje se ne obrađuju na način koji je nespojiv sa tim svrhama;
- adekvatni, relevantni i ograničeni na ono što je potrebno u odnosu na potrebe zbog kojih se obrađuju;
- tačni i, po potrebi, ažurni;
- upućuju na način koji obezbjeđuje odgovarajuću sigurnost ličnih podataka i
- čuvaju u formi koja dozvoljava identifikaciju podataka subjekata ne duže nego od onoga koliko je potrebno u svrhe u koje se lični podaci obrađuju;

Lični podaci sadržani u dokumentima koje korisnik Ipe II treba da čuva u skladu sa članom 1.5 moraju biti izbrisani nakon što isteknu rokovi utvrđeni članom 1.5.

Član 1a - Obaveza informisanja, administrativne sankcije i nečinjenje

(1) Prilikom primjene procedura i standardnih dokumenata koje je utvrdila i objavila Komisija u vezi sa dodjelom ugovora o nabavkama i bespovratnih sredstava, korisnica Ipe II će u skladu s tim osigurati da nijedan ugovor o nabavkama ili dodjeljenim bespovratnim sredstvima finansiran od strane EU ne bude dodijeljen korisniku sredstava ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava, ukoliko korisnik sredstava ili podnosilac zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava licu, bilo sam, ili osoba ovlašćena da zastupa, donosi odluke ili ima kontrolu nad

postupkom, se nalazi u nekoj od situacija koja je nosi isključenje, a koja je predviđena u relevantnim postupcima i standardnim dokumentima Komisije.

- (2) Korisnica Ipe II će obavijestiti Komisiju kada je kandidat, ponuđač ili podnosilac zahtjeva u situaciji koja nosi isključenje iz učešća u postupcima nabavke i dodjele bespovratnih sredstava počinio nepravilnosti i prevaru, ili je utvrđeno da je ozbiljno prekršio ugovorne obaveze.
- (3) Korisnica Ipe II uzima u obzir informacije sadržane u „Sistemu ranog otkrivanja i isključivanja“ (SROI) Komisije prilikom dodjele ugovora o nabavci i ugovora o dodjeli bespovratnih sredstava. Pristup informacijama može se obezbijediti preko oficira za vezu ili konsultacijama putem sljedećih sredstava: (Evropska komisija, Generalni direktorat za budžet, računovođa Komisije, BRE2-13/505, B-1049 Brisel, Belgija i putem e-maila na BUDG-C01-EXCL-DB@ec.europa.eu u kopiji na adresu Komisije navedenu u članu 3 Posebnih uslova).
- (4) Kada korisnica Ipe II postane svjesna situacije koja nosi isključenje u sprovođenju zadataka opisanih u Aneksu I, korisnica Ipe II će korisniku sredstava ili aplikantu za dodjelu bespovratnih sredstava nametnuti isključenje iz svojih budućih procedura nabavke ili dodjele bespovratnih sredstava. Korisnica Ipe II može takođe izreći novčanu kaznu proporcionalnu vrijednosti ugovora o kome je riječ. Isključenja i / ili novčane kazne će se izreći nakon postupka kojim se osigurava pravo na odbranu dotičnog lica. Korisnica Ipe II će obavijestiti Komisiju u skladu sa stavom 1 ovog člana.
- (5) U pogledu stava 4 ovog člana, korisnica Ipe II se smatra da ne djeluje, ukoliko ne nameće isključenje i/ili novčanu kaznu korisniku sredstava ili podnosiocu zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava.
- (6) U slučaju nečinjenja, korisnica Ipe II će obavijestiti Komisiju o razlozima za nepostupanje. Komisija zadržava pravo da isključi korisnika sredstava ili podnosioca zahtjeva za dodjelu bespovratnih sredstava iz budućih procedura dodjele sredstava koje finansira EU, i / ili nametne finansijsku kaznu korisniku sredstava ili podnosiocu zahtjeva za grant između 2% i 10% od ukupne vrijednosti predmetnog ugovora.

Član 2 – Vidljivost i komunikacija

- (1) U skladu sa članom 24 stavom 3 Okvirnog sporazuma, korisnica Ipe II preduzima neophodne mjere kako bi obezbijedila vidljivost finansijskih sredstava EU za aktivnosti koje su joj povjerene i priprema koherentan plan vidljivosti i komunikacionih aktivnosti koji treba da dostavi Komisiji na saglasnost u roku od 2

mjeseca od dana stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma.

- (2) Ove aktivnosti u vezi sa vidljivosti i komunikacijom su u skladu sa Priručnikom za komunikaciju i vidljivost za eksterne akcije EU koji je na snazi u vrijeme datih aktivnosti, a koji propisuje i objavljuje Komisija.

Član 3 – *Ex ante* kontrole postupaka nabavki i dodjeljivanja bespovratnih sredstava i *ex post* kontrole ugovora i bespovratne pomoći koje će sprovesti Komisija

- (1) Komisija može da sprovodi *ex ante* kontrole javnih konkursa za dobijanje ugovora, objavljivanja poziva za dostavljanje predloga i dodjelu ugovora i sredstava bespovratne pomoći za sljedeće faze nabavki ili dodjele bespovratne pomoći:
- (a) odobravanje obavještenja o nabavkama, programa rada za pozive za dostavljanje predloga, kao i bilo kakvih ispravki;
 - (b) odobravanje tenderske dokumentacije i smjernica za podnosiocima prijava za dodjelu bespovratne pomoći;
 - (c) odobravanje sastava Odbora za evaluaciju;
 - (d) odobravanje izvještaja o procjeni i odluka o dodjeli¹⁴;
 - (e) odobravanje dokumentacije o ugovorima i dopuna ugovora.
- (2) Kada je riječ o *ex ante* kontrolama, Komisija odlučuje o sljedećem:
- (a) da se sprovedu *ex ante* kontrole svih spisa, ili
 - (b) da se sprovedu *ex ante* kontrole o odabiru ovakvih dokumenata, ili
 - (c) da u potpunosti prevaziđe *ex ante* kontrole.
- (3) Ukoliko Komisija odluči da sprovede *ex ante* kontrole u skladu sa stavom 2(a) ili (b) ovog člana, obavijestit će korisnicu Ipe II o spisima koji su odabrani za *ex ante* kontrole. Korisnica Ipe II će obezbijediti sva dokumenta i informacije neophodne Komisiji po prijemu obavještenja da je određeni spis odabran za *ex ante* kontrolu, najkasnije u vrijeme dostavljanja obavještenja o nabavci ili programa rada na objavljivanje.
- (4) Komisija može da odluči da sprovede *ex post* kontrole, uključujući revizije i provjere na licu mjesta, u bilo koje vrijeme i bilo kojeg ugovora ili bespovratne pomoći koju je dodijelila korisnica Ipe II u okviru ovog Finansijskog sporazuma. Korisnica Ipe II staviće na raspolaganje sva dokumenta i informacije koje su neophodne Komisiji po prijemu obavještenja da je određeni spis odabran za *ex post* kontrolu. Komisija može da ovlasti određeno lice ili subjekat da sprovede *ex post* kontrole u njeno ime.

¹⁴ Za ugovore o uslugama, ovaj korak podrazumijeva *ex ante* kontrole vezane za odobravanje užeg izbora

Član 4 - Bankovni računi, računovodstveni sistemi i prepoznati troškovi

- (1) Nakon stupanja na snagu ovog Finansijskog sporazuma, Nacionalni fond i operativna struktura korisnice Ipe II koja predstavlja Ugovorno tijelo Programa otvoriće najmanje jedan bankovni račun izražen u eurima. Ukupan bankovni saldo za Program predstavlja zbir bilansa na svim bankovnim računima otvorenim za Program, koji su u vlasništvu Nacionalnog fonda i svih operativnih struktura korisnice Ipe II.
- (2) Korisnica Ipe II priprema i dostavlja Komisiji planove izdataka predviđenih za period trajanja Programa. Ovi planovi se ažuriraju za godišnji finansijski izvještaj iz člana 14 stav 2 i za svaki zahtjev Evropskoj komisiji za prenos sredstava. Planovi se zasnivaju na detaljnoj dokumentovanoj analizi (uključujući planirano ugovaranje i raspored plaćanja po ugovoru za narednih 14 mjeseci) koja će biti dostupna Komisiji na zahtjev.
- (3) Početni plan predviđenih izdataka sadrži sažete planove godišnjih izdataka za cijeli period sprovođenja i planove mjesečnih izdataka za prvih 14 mjeseci Programa. Naknadni planovi sadrže sažete planove godišnjih izdataka za bilans u periodu sprovođenja Programa i planove mjesečnih izdataka za narednih 14 mjeseci.
- (4) Korisnica Ipe II treba da uspostavi i održava računovodstveni sistem u skladu s Klauzulom 2(3)(b) Aneksa A Okvirnog sporazuma koji će sadržati bar informacije za ugovore u sklopu Programa naznačenog u Aneksu V.
- (5) Troškovi prepoznati u računovodstvenom sistemu koji se održava shodno odjeljku 4 ovog člana morali su nastati, biti plaćeni i prihvaćeni i moraju da odgovaraju stvarnim troškovima koji su dokazani kroz prateća dokumenta i koristiće se kad bude prikladno da se isplati ukupan iznos predfinansiranja koji je korisnica Ipe II platila u sklopu lokalnih ugovora.
- (6) Korisnica Ipe II će obezbijediti Komisije sljedeće izvještaje:
 - (a) Izvještaj o presjeku stanja – kao što je navedeno u članu 14 stav 4;
 - (b) Godišnje izvještaje kao što je navedeno u stavovima 2 do 4 člana 14;
 - (c) Zahtjeve za izvještavanju o sredstvima kao što je navedeno u članu 5.

Član 5 – Odredbe koje se odnose na uplate koje Komisija izvršava zemlji korisnici Ipe II

- (1) Korisnica Ipe II dostavlja svoj početni plan predviđenih izdataka za Program, koji je pripremljen u skladu s članom 4 stav 2, sa zahtjevom za plaćanje iznosa predfinansiranja. Prvo plaćanje iznosa predfinansiranja obavlja se za 100 %

predviđenih izdataka za prvu godinu plana predviđenih izdataka.

- (2) Korisnica Ipe II dostaviće zahtjeve za naknadno plaćanje iznosa predfinansiranja kada ukupni bankovni saldo Programa bude ispod iznosa predviđenih izdataka za narednih pet mjeseci Programa.
 - (3) Svaki zahtjev za dodatno predfinansiranje treba pratiti sa sljedećim dokumentima:
 - a) Sažeti izvještaj o svim isplatama načinjenim za potrebe Programa;
 - b) Bankovni saldo za Program na datum presjeka zahtjeva;
 - c) Proračun isplata za potrebe Programa za narednih četrnaest mjeseci na datum presjeka zahtjeva u skladu s tačkom d Aneksa IV.
 - (4) Džava korisnica Ipe II može za svako naredno predfinansiranje tražiti iznos ukupnog proračuna isplata za četrnaest mjeseci od datuma presjeka zahtjeva, umanjen za salda iz odjeljka 3(b) ovog člana na datum presjeka zahtjeva za sredstva uvećana za svaki iznos finansiran od strane države korisnice instrumenta IPA II po stavu 5 ovog člana a koji još uvijek nije nadoknađen.
- Komisija zadržava pravo da umani sva naknadna plaćanja predfinansiranja u slučaju da ukupni bankovni saldo države korisnice Ipe II u okviru ovog programa i na svim drugim Ipa I ili Ipa II programima kojima upravlja država korisnica Ipe II premašuje proračun isplata za narednih četrnaest mjeseci.
- (5) U slučaju kada je isplata umanjena shodno stavu 4 ovog člana, država korisnica Ipe II mora finansirati Program iz sopstvenih sredstava do iznosa umanjenja. Država korisnica Ipe II može zatim tražiti nadoknadu tog finansiranja u sklopu narednog zahtjeva za sredstva kao što je precizirano u stavu 4 ovog člana.
 - (6) Komisija ima pravo na povraćaj prekomjernih bankovnih salda koji su ostali neiskorišćeni više od dvanaest mjeseci. Prije ostvarivanja tog prava, Komisija poziva državu korisnicu Ipe II da navede razloge za kašnjenje u isplati sredstava i da pokaže stalnu potrebu za njima tokom naredna dva mjeseca.
 - (7) Kamata od predfinansiranja bankovnih salda Programa neće biti isplaćena Komisiji.
 - (8) Shodno članu 33 stav 4 Okvirnog sporazuma, ukoliko prekid roka za zahtjeve za plaćanje premašuje dva mjeseca, država korisnica Ipe II može tražiti odluku od strane Komisije o tome da li treba produžiti prekid roka.
 - (9) Konačnu finansijsku izjavu iz člana 37 stav 2 Okvirnog sporazuma dostavlja

Nacionalni službenik za ovjeravanje, najkasnije 16 mjeseci nakon završetka operativnog perioda za sprovođenje.

Član 6 - Prekid plaćanja

- (1) Ne dovodeći u pitanje obustavu ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma po članovima 18, odnosno 19, kao i ne dovodeći u pitanje član 39 Okvirnog sporazuma, Komisija može djelimično ili u potpunosti prekinuti plaćanja ukoliko:
- a) Komisija utvrdi ili je duboko zabrinuta da je država korisnica Ipe II načinila značajne greške, nepravilnosti ili prevare ispitujući zakonitost ili pravilnost određenih glavnih transakcija prilikom sprovođenja Programa, ili nije ispunila svoje obaveze po ovom Finansijskom sporazumu, uključujući obaveze koje se tiču sprovođenja Plana vidljivosti i komunikacija;
 - b) Komisija je utvrdila ili je duboko zabrinuta da je država korisnica Ipe II počinila sistemске ili ponavljajuće greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza u okviru ovog ili drugih Finansijskih sporazuma, pod uslovom da te greške, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza imaju značajan uticaj na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ili dovode u pitanje pouzdanost sistema interne kontrole države korisnice Ipe II ili zakonitost i pravilnost osnovnog troška.

Član 7 - Povraćaj sredstava

- (1) Pored slučajeva iz člana 41 Okvirnog sporazuma, Komisija može povratiti sredstva od države korisnice Ipe II, u skladu s Finansijskom regulativom, naročito u slučaju:
- a) da Komisija utvrdi da ciljevi Programa navedeni u Aneksu I nijesu postignuti;
 - b) neprihvatljivog troška;
 - c) nepoštovanja stope doprinosa u skladu s Aneksom I;
 - d) troška nastalog kao posljedica grešaka, nepravilnosti, prevare ili kršenja obaveza prilikom sprovođenja Programa, naročito prilikom postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava.
- (2) U skladu s nacionalnim pravom, država korisnica Ipe II dobija povraćaj doprinosa Unije isplaćenog državi korisnici Ipe II od primalaca koji su se našli u bilo kojoj od situacija utvrđenih u stavu 1 ovog člana ili navedenih u članu 41 Finansijskog sporazuma. Činjenica da država korisnica Ipe II nije uspjela da povрати dio ili čitava sredstva ne sprečava Komisiju od naplata sredstva od strane države korisnice Ipe II.
- (3) Iznosi koji su na nepropisan način plaćeni ili nadoknađeni od strane države korisnice Ipe II, iznosi iz finansijskih, garancija za ispunjenje obaveza i garancija za predfinansiranje koje su podnijete na osnovu postupaka nabavki i dodjele bespovratnih sredstava, iznosi finansijskih kazni koje je država korisnica Ipe II nametnula kandidatima, ponuđačima, podnosiocima zahtjeva, izvođačima ili

korisnicima bespovratnih sredstava se ili ponovo koriste za svrhe Programa ili vraćaju Komisiji.

Drugi dio: Odredbe primjenjive na budžetsku podršku

Član 8 – Politički dijalog

Država korisnica Ipe II i Komisija obavezuju se da će voditi redovan i konstruktivan dijalog na odgovarajućem nivou o sprovođenju ovog Finansijskog sporazuma.

Član 9 – Provjera uslova i isplata

- (1) Komisija provjerava uslove za plaćanje tranši komponente budžetske podrške utvrđene u Aneksu I i Aneksu IA.
- (2) Kada Komisija zaključi da nijesu ispunjeni uslovi za plaćanje, ona bez odlaganja o tome obavještava državu korisnicu Ipe II.
- (3) Zahtjevi za isplatu koje podnosi država korisnica Ipe II prihvatljivi su za finansiranje od strane EU pod uslovom da su u skladu s odredbama iz Aneksa I i Aneksa IA, te da su podnijeti tokom faze operativnog sprovođenja.
- (4) Država korisnica Ipe II primjenjuje svoje domaće devizne propise na nediskriminatoran način na sve isplate komponenti budžetske podrške.

Član 10 – Transparentnost budžetske podrške

Država korisnica Ipe II ovim se slaže s objavljivanjem od strane Komisije ovog Finansijskog sporazuma i svih njegovih izmjena i dopuna, uključujući elektronskim putem, te takvih osnovnih informacija o budžetskoj podršci koje Komisija smatra prikladnim. Sadržaj takve publikacije u skladu je s propisima EU koji važe za zaštitu ličnih podataka.

Član 11 – Povraćaj budžetske podrške

Komisija može izvršiti povraćaj cijelog ili dijela iznosa isplata, uz dužno poštovanje načela proporcijonalnosti, ukoliko ona utvrdi da je isplata postala nevažeća usljed ozbiljne nepravilnosti koja se može pripisati državi korisnici Ipe II, naročito ukoliko je država korisnica Ipe II pružila nepouz dane ili netačne informacije, ili je bila prisutna korupcija ili prevara.

Treći dio: Odredbe koje važe za ovaj Finansijski sporazum bez obzira na način upravljanja

Član 12 – Period izvršenja, period operativnog sprovođenja i rok za ugovaranje

- (1) Period izvršenja je period tokom kojeg se sprovodi Finansijski sporazum i obuhvata period operativnog sprovođenja kao i fazu zatvaranja. Trajanje perioda izvršenja propisano je članom 2 stav 1 Posebnih uslova i ono počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Period operativnog sprovođenja je period u kojem se završavaju sve operativne djelatnosti obuhvaćene nabavkama, ugovorima o bespovratnim sredstvima i sporazumima o delegiranju. Trajanje ovog perioda propisano je članom 2 stav 2 Posebnih uslova i počinje stupanjem na snagu ovog Finansijskog sporazuma.
- (3) Ugovorno tijelo treba da se pridržava perioda izvršenja i operativnog sprovođenja prilikom zaključivanja i sprovođenja nabavki, ugovora o bespovratnim sredstvima i sporazuma o delegiranju u okviru ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Troškovi koji se odnose na aktivnosti prihvatljivi su za finansiranje od strane EU samo ukoliko su nastali tokom perioda operativnog sprovođenja; troškovi koje je država korisnica Ipe II napravila prije stupanja na snagu Finansijskog sporazuma nijesu prihvatljivi za finansiranje od strane EU.
- (5) Ugovori o nabavkama i bespovratnim sredstvima zaključuju se najkasnije tri godine od stupanja na snagu Finansijskog sporazuma, osim za:
 - a) izmjene i dopune ugovora o nabavkama, ugovora o bespovratnim sredstvima i ugovora o doprinosima koji su već zaključeni;
 - b) pojedinačni ugovori o nabavkama zaključuju se nakon prevremenog raskida postojećeg ugovora o nabavci;
 - c) ugovore koji se odnose na reviziju ili evaluaciju, a koji se mogu potpisati nakon operativnog sprovođenja.
 - d) promjenom organa zaduženog za povjeravanje zadataka.
- (6) Ugovor o nabavkama, bespovratnim sredstvima ili ugovor o doprinosu koji nije doveo do bilo kakvog plaćanja tokom dvije godine od njegovog potpisivanja automatski se raskida, a njegovo finansiranje obustavlja, osim u slučaju spora pred sudovima ili arbitražnim organima.

Član 13 – Dozvole i ovlašćenja

Svaka vrsta dozvole i/ili ovlašćenja koja je neophodna za sprovođenje Programa pravovremeno se izdaje od strane nadležnih organa države korisnice Ipe II, u skladu s domaćim pravom.

Član 14 – Zahtjevi u pogledu izvještavanja

- (1) Za potrebe opštih zahtjeva u pogledu izvještavanja Komisije navedenih u članu 58 Okvirnog sporazuma i konkretnih zahtjeva u pogledu izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja navedenih u članu 59 stav 1 Okvirnog sporazuma o godišnjem izvještaju o sprovođenju Ipe II, nacionalni koordinatori za Ipu koriste obrazac dat u Aneksu III ovog Finansijskog sporazuma.
- (2) Za potrebe posebnih zahtjeva u pogledu izvještavanja u okviru indirektnog upravljanja navedenih u tački (a) člana 59 stav 2 Okvirnog sporazuma o godišnjim finansijskim izvještajima, nacionalni službenik za ovjeravanje u državi korisnici Ipe II koristi obrasce date u tačkama a i b Aneksa IV ovog Finansijskog sporazuma.
- (3) Za potrebe člana 59 stav 4 Okvirnog sporazuma, nacionalni koordinator za Ipu podnosi završni izvještaj o sprovođenju Ipe II ovog Programa Komisiji najkasnije četiri mjeseca nakon posljednje isplate izvođačima ili korisnicima bespovratnih sredstava.
- (4) Za potrebe člana 59 stav 6 Okvirnog sporazuma nacionalni službenik za ovjeravanje do 15. januara naredne finansijske godine dostavlja u elektronskoj formi primjerak podataka sadržanih u računovodstvenom sistemu utvrđenom u okviru člana 4 stav 4. To treba propratiti potpisanim nerevidiranim sažetim finansijskim izvještajem u skladu s tačkom (c) Aneksa IV.

Član 15 – Prava intelektualne svojine

- (1) Ugovori koji se finansiraju u okviru ovog Finansijskog sporazuma obezbjeđuju državi korisnici Ipe II da dobije sva neophodna prava intelektualne svojine u pogledu informacionih tehnologija, studija, nacrti, planova, reklamnog i svakog drugog materijala sačinjenog za potrebe planiranja, sprovođenja, praćenja i ocjenjivanja.
- (2) Država korisnica Ipe II garantuje da Komisija, ili bilo koje lice koje je Komisija ovlastila ima pristup i pravo da koristi taj materijal. Komisija će takav materijal koristiti isključivo za svoje potrebe.

Član 16 – Konsultacije između države korisnice Ipe II i Komisije

- (1) Država korisnica Ipe II i Komisija međusobno se konsultuju prije nego što na sljedeći nivo dovedu bilo koji spor koji se odnosi na sprovođenje ili tumačenje ovog Finansijskog sporazuma shodno članu 20.
- (2) U slučaju da Komisija uoči problem u sprovođenju procedura koje se odnose na sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma, ona uspostavlja sve neophodne kontakte sa državom korisnicom Ipe II kako bi se situacija poboljšala i preuzeli svi neophodni koraci.
- (3) Konsultacije mogu dovesti do izmjena i dopuna, obustave ili raskida ovog Finansijskog sporazuma.
- (4) Komisija redovno izvještava državu korisnicu Ipe II o sprovođenju aktivnosti opisanih u Aneksu I a koji ne potpadaju pod Prvi dio ovih Opštih uslova.

Član 17 – Izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Sve izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma sačinjavaju se u pisanoj formi, uključujući razmjenu pisama.
- (2) Ukoliko država korisnica Ipe II zahtijeva izmjenu ili dopunu, zahtjev se podnosi Komisiji makar šest mjeseci prije namjeravanog stupanja na snagu izmjene ili dopune.
- (3) Komisija može izmijeniti Modele dokumenata u Aneksu III, IV i V a da pritom to ne zahtijeva izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma. Države korisnice Ipe II obavještavaju se u pisanoj formi o svakoj takvoj izmjeni i dopuni i njenom stupanju na snagu.

Član 18 – Obustava ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Finansijski sporazum može se obustaviti u sljedećim slučajevima:
 - (a) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II prekrši obavezu iz ovog Finansijskog sporazuma;
 - (b) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II prekrši bilo koju obavezu utvrđenu procedurama i standardnim dokumentima iz člana 18(2) Okvirnog sporazuma;
 - (c) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II ne ispunjava uslove za povjeravanje zadataka u pogledu izvršenja budžeta;

- (d) Komisija može obustaviti sprovođenje ovog Finansijskog sporazuma ukoliko država korisnica Ipe II odluči da obustavi ili prekine proces pristupanja EU;
- (e) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum ukoliko država korisnica Ipe II prekrši obavezu koja se odnosi na poštovanje ljudskih prava, demokratskih načela i vladavinu prava i u ozbiljnim slučajevima korupcije ili ukoliko je korisnica Ipe II kriva za ozbiljan profesionalni propust dokazan bilo kojim opravdanim sredstvom. Ozbiljnim profesionalnim propustom se smatra:
- kršenje važećih zakona ili propisa ili etičkih standarda profesije kojoj osoba ili organ pripada, ili
 - svako nezakonito ponašanje lica ili organa koje ima uticaja na njegov profesionalni kredibilitet kada takvo ponašanje označava lošu namjeru ili grubu nemar.
- (f) Ovaj Finansijski sporazum može se obustaviti u slučajevima više sile, kao što je u nastavku definisano: „Viša sila” znači bilo koju nepredviđenu ili izuzetnu situaciju ili događaj izvan kontrole strana koje sprečava bilo koju stranu da ispuni bilo koju od svojih obaveza, koja se ne može pripisati grešci ili nemaru s njihove strane (ili sa strane njihovih izvođača, zastupnika ili zaposlenih) i za koju se ispostavi da je nepremostiva uprkos svoj revnosti. Nedostaci na opremi ili materijalu ili kašnjenja u njihovom obezbjeđivanju, radni sporovi, štrajkovi ili finansijske poteškoće ne mogu biti navedeni kao viša sila. Ne smatra se da strana krši svoje obaveze ukoliko je ona spriječena da ih ispuni zbog slučaja više sile o kojoj je druga strana propisno obaviještena. Strana koja se suočava s višom silom o tome obavještava drugu stranu bez odlaganja, navodeći prirodu, vjerovatno trajanje i očekivani učinak problema, te preduzima sve mjere kako bi minimizirala moguću štetu. Ukoliko viša sila utiče samo na dio Programa, obustava Finansijskog sporazuma može biti djelimična;
- (g) Nijedna strana ne smatra se odgovornom za kršenje svojih obaveza po ovom Finansijskom sporazumu ukoliko je ona spriječena da ih izvrši od strane više sile, pod uslovom da preduzme mjere da minimizira moguću štetu;

- (2) Komisija može obustaviti ovaj Finansijski sporazum bez prethodnog obavještenja;
- (3) Komisija može preduzeti sve odgovarajuće mjere predostrožnosti prije nego što dođe do obustave;
- (4) Kada je obustava konstatovana, ukazuje se na posljedice po tekuće ili ugovore o nabavkama i bespovratnim sredstvima koji tek treba da budu potpisani.
- (5) Obustava ovog Finansijskog sporazuma ne dovodi u pitanje obustavu plaćanja i okončanje ovog Finansijskog sporazuma od strane Komisije u skladu s članom 6 i članom 19.

- (6) Ugovorne strane nastavljaju sprovođenje Finansijskog sporazuma onda kada to uslovi dozvole uz prethodno pisano odobrenje Komisije. To ne dovodi u pitanje eventualne izmjene i dopune ovog Finansijskog sporazuma koje mogu biti neophodne kako bi se Program prilagodio novim uslovima sprovođenja, uključujući, ako je moguće, produženje perioda operativnog sprovođenja i izvršenja, ili okončanje ovog Finansijskog sporazuma u skladu s članom 19.

Član 19 - Okončanje ovog Finansijskog sporazuma

- (1) Ako problemi koji su doveli do obustave ovog Finansijskog sporazuma ne budu riješeni u periodu od najviše 180 dana, obje strane mogu okončati Finansijski sporazum uz otkazni rok od 30 dana.
- (2) Kada je okončanje sporazuma konstatovano, ukazuje se na posljedice po tekuće ugovore o nabavkama i bespovratnim sredstvima, sporazume o delegiranju i slične ugovore ili bespovratna sredstva, i sporazume o delegeranju koji tek treba da budu potpisani.
- (3) Okončanje ovog Finansijskog sporazuma ne isključuje mogućnost da Komisija izvrši finansijske ispravke u skladu s članovima 36 do 44 Okvirnog sporazuma.

Član 20 - Rješavanje sporova

- (1) Svaki spor u vezi ovog Finansijskog sporazuma koji se ne može riješiti u roku od šest mjeseci putem konsultacija među ugovornim stranama navedenih u članu 16, mogu se riješiti arbitražom na zahtjev jedne od ugovornih strana.
- (2) Obje ugovorne strane imenuju arbitra u roku od 30 dana od prijema zahtjeva za arbitražu. U slučaju da u tome ne uspiju, obje ugovorne strane mogu zatražiti od Generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda (Hag) da imenuje drugog arbitra. Dva imenovana arbitra imenovaće trećeg arbitra u roku od 30 dana. U slučaju da u tome ne uspiju, obje ugovorne strane mogu zatražiti od Generalnog sekretara Stalnog arbitražnog suda da imenuje trećeg arbitra.
- (3) Ukoliko arbitri ne odluče drugačije, primjenjuje se postupak naveden u Opcionim pravilima Stalnog arbitražnog suda koja se tiču međunarodnih organizacija i država. Odluke arbitara donose se većinom glasova u roku od tri mjeseca.
- (4) Obje ugovorne strane dužne su preduzeti mjere neophodne za sprovođenje odluke arbitara.

Period obuhvaćen
izvještajem: 01/01/20XX-
31/12/20XX

Izvještaj objavljen dana XX/XX/20XX

Godišnji izvještaj o implementaciji pomoći Ipe II pod direktnim i indirektnim upravljanjem Crne Gore koji podnosi Nacionalni koordinator za Ipu

I. Sažet pregled

1. Upućivanje na ciljeve nacionalnih strateških dokumenata i kratak pregled izazova u sektorima.
2. Učešće u programiranju.
3. Odnosi s Evropskom komisijom.
4. Problemi uočeni pri ispunjavanju postavljenih uslova za sprovođenje i pri obezbjeđivanju održivosti, relevantne preuzete/planirane mjere, preporuke za dalje djelovanje.
5. Relevantna pitanja koja proizlaze iz učešća države korisnice Ipe II u Odboru za praćenje Ipe i u sektorskim odborima za praćenje (uključujući Zajednički odbor za praćenje za prekograničnu saradnju), ukoliko ih ima.
6. Učešće u akcijama višekorisničkih programa i povezana pitanja.
7. Aktivnosti praćenja i evaluacije, glavne pouke i aktivnosti nakon dobijanja preporuka.
8. Aktivnosti koje se odnose na komunikaciju i vidljivost.
9. Koordinacija donatora.

U slučaju indirektnog upravljanja, rezime treba obuhvatiti i:

10. Cjelokupno sprovođenje Ipa II podrške u okviru indirektnog upravljanja (max. jedna stranica).
11. Ključni horizontalni problemi uočeni tokom sprovođenja Ipa podrške i mjere koje su tim povodom preduzete/ planirane (max. pola stranice).

12. Preporuke za dalje aktivnosti (max. pola stranice).

13. Revizori – ključni nalazi i preporuke i preduzete korektivne aktivnosti.

Aneks III Obrazac Godišnjeg izvještaja

II. Informacije po sektorima

Naziv sektora¹⁵ : *[Saobraćaj]*

Narativni dio: kratak pregled po sektorima, uključujući sledeće informacije:

1. Učešće u programiranju.
2. Pregled rezultata na putu ka punopravnom sektorskom pristupu (tj. ciljevi postignuti u skladu sa sektorskom mapom puta u Sektorskom planskom dokumentu).
3. Koordinacija s drugim instrumentima i/ili donatorima /međunarodnim finansijskim institucijama u sektora.
4. Uticaj akcija Ipe II u okviru sektora na razvoj relevantnih nacionalnih administrativnih kapaciteta u sektoru, strateško planiranje i izradu budžeta.

Kod indirektnog upravljanja potrebno je uključiti i sledeće informacije:

1. Operativna struktura(e) uspostavljena(e) i relevantne promjene, ukoliko su od značaja: *[Ministarstvo saobraćaja]*.
2. Informacija o sprovođenju programa u sektoru.
3. Glavna postignuća u sektoru.
4. Problemi uočeni tokom sprovođenja povjerenih zadataka, npr. kašnjenje u ugovaranju i mjere koje su tim povodom sprovedene/ planirane.
5. Preporuke za dalje aktivnosti.
6. Sprovedene aktivnosti nadgledanja i evaluacije, revizori – ključni nalazi i naučene lekcije, preporuke, nastavak aktivnosti i preduzete korektivne akcije.

Naziv sektora: Prekogranična saradnja¹⁶

1. Učešće u programiranju prema potrebi.

¹⁵ U skladu s nazivima sektora u Indikativnom strategijskom dokumentu.

¹⁶ Poseban vid izvještavanja se zahtijeva za sektor prekogranične saradnje.

2. Napredak postignut pri sprovođenju programa prekogranične saradnje, a posebno u pogledu postizanja određenih ciljeva po tematskim prioritetima (uključujući kvalitativne i kvantitativne elemente koji ukazuju na napredak u vezi sa ciljevima)
3. Kratak pregled problema uočenih pri sprovođenju programa prekogranične saradnje i preduzetih korektivnih mjera, kao i preporuke za dalje korektivne mjere.
4. Praćenje, uključujući modalitete prikupljanja podataka i, gdje je primjenljivo, aktivnosti evaluacije.
5. Aktivnosti vezane za komunikaciju i vidljivost.
6. Koordinacija s partnerskom zemljom.

Kod indirektnog upravljanja potrebno je uključiti i sljedeće informacije:

1. Uspostavljena operativna struktura i relevantne promjene, ukoliko su od značaja.
2. Problemi uočeni tokom sprovođenja povjerenih zadataka, npr. kašnjenje u ugovaranju i mjere koje su tim povodom sprovedene/ planirane.
3. Preporuke za dalje aktivnosti.
4. Sprovedene revizije – ključni nalazi i preporuke i preduzete korektivne aktivnosti.

II a. Indikatori učinka u sektoru [npr. Saobraćaj] koji obuhvataju i direktno i indirektno upravljanje:

Indikatori¹⁷ po programima

Finansijski sporazum/Upućivanje na program ¹⁸	Indikator za sektor [Saobraćaj]	Izvor	Polazna vrijednost	Ključna tačka (2017)	Cilj (2020)	Vrijednost (2014 ¹⁹)
--	---------------------------------	-------	--------------------	----------------------	-------------	----------------------------------

¹⁷ Ovo bi trebao biti uglavnom ishod, kao i odgovarajući odabrani indikatori rezultata.

¹⁸ Mora biti u skladu s načinom programiranja (godišnji, višegodišnji sa ili bez podjele obaveza) i s izvještajem Nacionalnog službenika za ovjeravanje.

¹⁹ Prilagoditi broj kolona za sve godine od 2014. do godine na koju se odnosi izvještajni period. Vrijednosti bi trebale biti zbirno iskazane.

<i>Nacionalni program za 2014.godinu</i>	<i>Skraćenje prosječnog vremena putovanja putnika između glavnih gradskih centara po vrstama prevoza</i>					
<i>Višegodišnji program za period 2014-20xx</i>	<i>Smanjenje troškova prevoza po jedinici dobijenog proizvoda ili rezultata</i>					

II b. Pregled na nivou akcije za sektor (npr. Saobraćaja)

Finansijski sporazum/Upućivanje na program	Akcija	Trenutno stanje/Napredak vezan za određenu akciju (npr. Projekt ni zadatak u pripremi, tender raspisan, ugovoren, u procesu sprovođenja , završen)	Glavna dostignuća i ocjena dostignuća	Značajniji problem na koje se naišlo u toku obavljanja povjerenih zadataka i mjere koje su preduzete /koje se planiraju u cilju rješavanja problema	Događaji koji će u budućnosti imati uticaja na sprovođenje	Preporuke za buduće korektivne mjere
<i>Nacionalni program za 2014.godinu</i>	<i>Elektrifikacija željezničke pruge od xxx do</i>	<i>Npr. ugovor o uslugama za pripremu Projektnog zadatka za</i>		<i>Npr. ugovor o uslugama za pripremu</i>	<i>Npr. izmjene nacionalnog zakona, kao što su</i>	

	<i>granice s xxx</i>	<i>ugovor o radovima je potpisan i sprovodi se, tenderi za ugovor o radovima će biti raspisani u drugom kvartalu 2015.godine</i>		<i>Projektnog zadatka za ugovor o radovima je odložen jer pregovara čka procedura nije uspjela, pa je stoga morala biti ponovo pokrenuta</i>	<i>usklađivanj e s i sprovođenj e Četvrtog željezničko g paketa</i>	
--	--------------------------	--	--	--	---	--

Kod indirektnog upravljanja potrebno je uključiti i sljedeće anekse:

Aneks 1

Pregled rada sistema upravljanja i kontrola (uključujući izmjene u institucionalnoj strukturi) (maksimalno 1 stranica).

Aktivnosti vezane za transparentnost, vidljivost, informisanje i komunikaciju u skladu sa Okvirnim sporazumom (maksimalno 1 stranica).

Aneks 2

Uspješne priče (**napomena:** ovaj dio se može koristiti za potrebe godišnjih finansijskih izvješaja pripremljenih od strane Evropske komisije).

Aneks 3

Godišnji plan nabavke.

U slučaju direktnog i indirektnog upravljanja, sljedeći aneks je potrebno obezbijediti:

Aneks 4

Mapa puta sektorskog pristupa – postignuća (uz naglasak da li su postavljeni ciljevi postignuti ili ne).

Finansijski izvještaj države korisnice Ipe II (*)																																																																																																																																
Pozivanje na program	Ugovorni broj Finansijskog sporazuma	Programski budžet	Lokalne ugovorne aktivnosti																Kontekst povratka				Bankovni balans (doprinosi EU)		Predviđene isplate (EU)																																																																																																							
			Ukupni iznos isplaćenih sredstava			Ugovoreno %			Ukupni iznos opozvanih sredstava pri zaključivanju			Opozvano %			Ukupni iznos isplaćenih sredstava			Isplaćeno %			Ukupni priznati troškovi		Troškovi %		Ukupno neposredno predfinansiranje		Neposredno predfinansiranje %		Greške	Nepravilnosti	Prevara	Van konteksta	Ukupno	Ukupno % budžeta	Ukupno repesne predviđene isplate	Narednih 12 mjeseci	% programa g budžeta																																																																																											
1	2	3	4a	4b	4c	5a	5b	5c	6a	6b	6c	7a	7b	7c	8a	8b	8c	9a	9b	9c	10a	10b	10c	11a	11b	11c	12a	12b	12c	13a	13b	13c	14	15	16	17	18	19	20	21	22																																																																																							
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		
			3a			3b			3c			4a			4b			4c			5a			5b			5c			6a			6b			6c			7a			7b			7c			8a			8b			8c			9a			9b			9c			10a			10b			10c			11a			11b			11c			12a			12b			12c			13a			13b			13c			14			15			16			17			18			19			20			21			22		

Aneks IV(b): Godišnji finansijski izvještaj - uprošćeni konsolidovani doprinos EU								
Finansijski izvještaj države korisnice Ipe II (*)								
Pozivanje na program	Ugovorni broj Finansijskog sporazuma	Budžet za doprinos EU programu	Lokalna ugovorna aktivnost					Bankovni balansi
			Ukupni ugovoreni iznos	Ukupni iznos opozvanih sredstava pri zaključivanju	Ukupni iznos isplaćenih sredstava	Ukupni priznati troškovi	Ukupno neposredno predfinansiranje	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8	9
NP2010	2010/123-456							
(*) 15 januar								

Aneks IV (d) - predviđeni izdaci																
Pozivanje na program	planirani i predviđeni izdaci (dodati godinu po potrebi)															
	Mjesečni predviđeni izdaci (12 mjeseci za prvo predfinansiranje/ 14 mjeseci za naredno predfinansiranje)														Ukuno godina 1	Godina 2
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14		Godina 3
NP2010															0	
CBC AA/BB 2010															0	

Aneks V

Minimalne specifikacije računovodstvenog sistema zasnovanog na uzročnosti prihoda i rashoda

Računovodstveni sistem države korisnice Ipe II treba da ispunjava sljedeće zahtjeve:

1. Da odražava organizacionu strukturu uspostavljenu za sisteme unutrašnje kontrole koja je prikladna za obavljanje dužnosti. Naročito, prije odobravanja operacije, sve aspekte operacije (operativne i finansijske) moraju odobriti zaposleni, s izuzetkom osobe koja je započela operaciju. Osoba koja se bavi verifikacijom ne može biti podređena osobi koja inicira transakciju.
2. Da uključuje revizorski trag za sve transakcije i izmjene.
3. Da ima odgovarajuću fizičku i elektronsku zaštitu, uključujući sisteme za stvaranje sigurnosnih kopija i povraćaj podataka.
4. Računovodstveni sistem bi trebalo da sadrži sljedeće informacije za lokalne ugovore kojima se upravlja u okviru svakog programa:

(a) Pozivanje na ugovor;

(b) Vrijednost ugovora, uključujući eventualne izmjene i dopune;

(c) Datume potpisivanja ugovora (od strane obje ugovorne strane);

(d) Datum početka sprovođenja ugovora;

Ovaj datum ide uz datum potpisivanja ugovora i može se razlikovati od njega, kao kad je datum početka ugovora o radovima dat nakon potpisivanja ugovora putem Administrativnog naloga.

(e) Datum završetka sprovođenja ugovora, uključujući eventualne izmjene i dopune;

Ovo je konačni datum do kojeg mogu nastati prihvatljivi troškovi. Ne uključuje garantni rok ili vrijeme dozvoljeno za pripremu izvještaja od strane ugovarača.

(f) Ukupni isplaćeni iznos (gotovina) po ugovoru;

(g) Iznos isplaćen u okviru predfinansiranja, po ugovoru;

Izričito priznavanje i unošenje u bilans stanja predfinansiranja koje se zahtijeva ugovorom.

(h) Priznati trošak – direktni (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naplate koja se uračunava u godišnje rashode. Određena plaćanja će direktno pokriti već nastale troškove. Predfinansiranje nije uključeno. To mogu biti konačna plaćanja kada je bilo kakvo predfinansiranje već obračunato ili privremena plaćanja kada je predfinansiranje obračunato ili kada ugovor ne sadrži odredbu o predfinansiranju.

(i) Priznati trošak – indirektni (po ugovoru);

Izričito priznavanje troška kao naplate koja se uračunava u godišnje rashode. Određene fakture ili zahtjevi za povraćajem troškova koje podnesi korisnik granta ili ugovarač odnose se na troškove obuhvaćene predfinansiranjem isplaćenim ranije tokom perioda sprovođenja sporazuma ili ugovora o dodjeli granta. U ovim slučajevima izvršeno plaćanje biće manje nego prijavljeni trošak. Ono čak može biti ravno nuli ukoliko je trošak obuhvaćen predfinansiranjem (svakako će biti ravno nuli ukoliko prijavljeni troškovi nijesu dovoljni da pokriju predfinansiranje, dok se nalog za povraćaj izdaje za neiskorišćeni iznos predfinansiranja). U svim takvim slučajevima sistem treba da evidentira punu vrijednost prijavljenog prihvatljivog troška kao rashoda za tu godinu i umanjiti iznos predfinansiranja za iznos troška poravnatog predfinansiranjem prilikom utvrđivanja iznosa za plaćanje.

(j) Nalozi za povraćaj za umanjenje predfinansiranja (po ugovoru);

Priznavanje umanjenja predfinansiranja u bilansu stanja nakon povraćaja neiskorišćenog predfinansiranja.

(k) Nalozi za povraćaj za smanjenje troška (po ugovoru);

Kada se povraćaj vrši u odnosu na trošak koji je prethodno bio prihvaćen – eventualno nakon istrage zbog prevare. U takvim slučajevima evidentirani troškovi za tu godinu moraju se umanjiti ukoliko je trošak prihvaćen u istoj godini kada i kasniji povraćaj; ili prihod mora biti evidentiran kada je trošak prihvaćen u godini koja prethodi godini u kojoj je nastupio povraćaj.

(l) Datum fakture dobavljača za svaku fakturu ili drugi dokument koji prati finansijski izvještaj koji ukazuje na priznate troškove;

(m) Kontekstne informacije o neprihvatljivom trošku i povraćajima.